STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 14841

ONKEL SEM'S LEBEN UN OYFTU

Oscar Ameringer

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

211

אסקאר אמערינגער.

אנקעל סעמ׳ס

לעבען און אויפטו

אַביסעל געשיכטע פאַר דערוואַקסענע קינדער

איבערזעצט פון ק. טעפער

COOPERATIVE
Park East
Bronx

פערלאַג פון דער אידישער סאָציאַליסטישער פעדעראַציאָן
פון אַמעריקא.
111 נאָרטה מאַרקעט סטריט, שיקאַגאָ, איлל.

אסקאר אמערינגער.

אנקעל סעם'ס

לעבּן און אויפטו

אַביסעל געשיכטע פאַר דערוואַקסענע קינדער

איבערזעצט פון ק. טעפּער

COOPERATIVE WORKERS LIBRARY
2700 Bronx Park East

פערלאג פון דער אידישער סאָציאַליסטישער פעדעראַציאָן
פון אַמעריקא.
111 נאָרטה מאַרקעט סטריט, שיקאַגאָ, איлл.

פּרייז 5 סענט.

ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL 271

אויסגאבען פון דער אידישער סאציאליסטישער פעדעראציאן פון אמעריקא.

---

1. דער שטייגענדער יקרות, פון א. בענסאָן, 32 ז. — פרייז 5ס., 2.00 פאַר 100 עקז.
2. אָנקעל סעם'ס לעבען און אויפטו, פון אסקאר אַמערינגער, 64 ז., פרייז 5 ס., 3.00 פאַר 100 עקז.
3. דער טאַריף, פון בן־יקיר, 48 ז., פרייז 5 סענט, $3.00 פאַר 100 עקז.
4. דער סאָציאַליזמוס, זיינע אורזאַכען, ציעלען און וועגען, פון מאָרים הילקוויט, 112 ז., פרייז 10 ס., 6.00 פאַר 100 עקז.

אנקעל סעם׳ס לעבען און אויפטו.

עקאָנאָמישער דעטערמיניזם.

אויב איהר זייט אַ פשוטער בשר ודם, ווייסט איהר גאָר ניט, וואָס עקאָנאָמישער דעטערמיניזם בעטייט. איהר קענט האָבען אַ טעות און מיינען, אַז ס׳איז חלילה עפעס אַ גיפט, אָדער אַ בייזע חיה, און אפשר איז דאָס גאָר אַ פערזעהעניש פון אַלגעבראַ, פון דער וועלט פון איקסען און איגרעקען, וואָס זעהען אויס אַזוי געהיימניספאָל און אונפערשטענדליך. נור אַזעלכע טיעפע וויסענשאַפטסלייט, ווי איך, קענען אייך ערקלערען, וואָס עקאָנאָמישער דעטערמיניזם איז. אייער גליק, לעזער, וואָס איהר האָט זיך בעגעגענט מיט מיר. ווען ניט דער מזל אייערער, וואָלט איהר געקענט אָבלעבען אייערע יאָהרען ניט וויסענדיג וועגען דעם ענין מעהר פון יעדען אַמעריקאַנער שטאַאַטסמאַן. איך זאָג אויס דעם סוד, הערט זיך איין! דער עקאָנאָמישער דעטערמיניזם ערקלערט דאָס געזעלשאַפטליכע לעבען אויף אַזאַ אופן: ס׳זענען פאַרהאַן פערשיעדענע קלאַסען אין דער געזעלשאַפט. יעדער קלאַס וויל הערשען, צווינגען דעם אַנדערן קלאַס צו טראָגען אויף זיך די לאַסט פון אַרבייט. די עקספלואַטירטע ווילען ניט עקספלואַטירט זיין. די וואָס זענען איינגעשפאַנט אין יאָך, ווילען, פרואווען זיך פון שפאַן אַרויסרייסען. ס׳געהט אָן אַ קאַמפף אַ הייסער, אַ דראַמאַטישער, און דאָך זענען אַלע בעוועגונגען פון די געזעלשאַפטליכע קלאַסען ניט מעהר ווי אַן אויסדרוק פון די קלאַסען אינטערעסען; זיי, די עקאָנאָמישע אינטערעסען, זענען די בעהאַלטענע קראַפט, וואָס שאַפט אַלעם געזעלשאַפטליכע.

זעהט איהר אַ מענשען, וואָס רעדט מיט גרויסער ליידענשאַפט פון ציוויליזאַציאָן, קולטור, פון דער הייליגער פליכט צו פערשפרייטען קריסטענטום צווישען די געצענדינערישע נאַציאָנען, זאָלט איהר זיך היטען. ניט

אומזיסט האָט דער חברה־מאַן געוואָרפען אַן אויג אויף די געצענדינער: זיי מוזען האָבען עפּעס גוטס, געשמאַקס, וואָס וועט איהם בעסער צונוץ קומען ווי זיי. מלחמות, רעוואָלוציאָנען, נאַציאָנאַלע, רעליגיעזע בעוועגונגען זעגען אין עצם ניט מעהר ווי אַן אָבשפּיעגלונג פון די קעמפּפענדע קלאַסען־אינטערעסען. פערשטעהט איהר דעם איינפּאַכען געדאַנק, ווייסט איהר שוין, וואָס עקאָנאָמישער דעטערמיניזם איז?

די ענטדעקונג פון דער נייער וועלט.

אַמעריקאַ האָט ענטדעקט, און גאַנץ צופעליג, אַן אויסלענדער, קאָלומבוס, וואָס האָט געזוכט גאָר אַ וועג קיין אינדיען. ער האָט ניט געוואוסט, וואו ער איז אין דער וועלט, און די איינגעבאָרענע האָבען געהאַט אַזאַ שוואַכע ידיעה אין געאָגראַפּיע, אַז זיי האָבען איהם ניט געקענט געבען צו פערשטעהן, אַז ער איז אריינגעפאַלען אין אַ נייער וועלט. ווען ער האָט זיי געפרעגט, צי דאָס איז אינדיע, און צו זענען זיי אינדיאַנער, האָבען זיי געענטפערט: יאָ, אודאי, און עד היום הייסען זיי טאַקע— אינדיאַנער.

איינער פון מיינע עלטערזיידעס, אַן אַמעריגאַ — אין איטאַליענישען, אַן אַמערינגער — אין דייטשען, האָט זיך איינגערעדט, אַז דאָס נייע לאַנד דאַרף גערופען ווערען נאָך איהם, און ניט פרעגענדיג ביי קיינעם קיין דעה, האָט ער עס געטויפט מיט זיין פאַמיליען־נאָמען. איצט פערשטעהט איהר שוין, פאַרוואָס די פעלקער, וואָס האָבען טויזענדער יאָהרען געלעבט אין אַמעריקאַ, הייסען אינדיאַנער, און פרעמדע, וואָס האָבען אַ שמעק געטהאָן אינ'ם גאָלדענעם לאַנד, הייסען אַמעריקאַנער?

פאַרוואָס האָט מען עמיגרירט קיין אַמעריקאַ?

א. — די דייטשען.

קיין איין אַנשטענדיגער אַמעריקאַנער וועט זיך ניט מודה זיין, אַז ער שטאַמט פון אָרעמע עלטערן, וואָס

האָבען פערלאָזען זייער היים מחמת גרויסער אָרעמקייט און נויט. דעריבער דערצעהלט די געשיכטע, אַז אַנטלאָפען זענען די ניי־אָנגעקומענע פון רעליגיעזע פערפאָלגונגען.

אַן אמת איז דאָס, אָבער ניט דער גאַנצער. רעליגיעזע פערפאָלגונגען האָבען פערטריבען טויזענדער פון זייער היימאַט און זיי האָבען זיך געלאָזט אין די אַמעריקאַנער מדבריות זוכען רוה און — אכילה.

דייטשלאַנד האָט גראָד דאַמאָלס געהאַט איבערגעלעבט די שרעקליכע דרייסיג־יעהריגע מלחמה. די פּראַגע איז געווען: ווער דאַרף שערען דעם פּויער'ס פעל, צי דער פּריץ אַליין, צי בשותפות מיט'ן גלח? די מלחמה האָט חרב געמאַכט דאָס לאַנד. נאָך קיין מאָל האָט דער טויט ניט געשניטען אַזוי אונברחמנות'דיג אין די צענדליגער טויזענדער. די פּראָטעסטאַנטישע אַרמעען האָבען געצונדען די הייזער פון די קאַטאָליקען, פּערטריבען זייער פּיה, צושטערט זייערע פּרוכט בוימער און די קאַטוילישע אַרמעען האָבען געקוילעט פּראָטעסטאַנטען, און אַ תל געמאַכט פון פּראָטעסטאַנטישע פעלדער און פּיה. ס'איז געווען אַ פּראַכטפאָלע מלחמה, וואָס דאַרף דערפרעהען די הערצער פון אַלע מיליטאַריסטען. האָט דייטשלאַנד געצעהלט אַ בעפעלקערונג פון זעכצעהן מיליאָן, איז נאָך דער מלחמה געבליבען ניט מעהר ווי פּיער מיליאָן. מענשען זענען געוואָרען ווילד פון הונגער: מוטערס האָט מען געמוזט היטען זיי זאָלען ניט אויפעסען זייערע ניי־געבוירענע קינדער; אַרום די תליות האָבען זיך געדרעהט הונגעריגע מענשען, גרייט צו פערצעהרען די הענגענדע קערפּערס; מען האָט געשטילט דעם הונגער מיט גראָז, בלעטער, וואָרצלען און בר־מינן'ס, וואָס מען האָט אויסגעגראָבען פון די בית־עולם'ס. און די אַמאָל־בליהענדע שטעדט האָבען רוהיג שפּאַצירט וועלף: אַ הערליכע מלחמה!

די אונגליקליכע, פעראָרעמטע, ברוטאַליזירטע דייט־

Far East

שען זיינען געלאָפען פון די ברענענדיגע הייזער, פון די פערוויסטעטע פעלדער, פריהער קיין אַמסטערדאַם, האָבען זיך פערקויפט צו די שיפסקאַפיטאַנען, אַבי זיי זאָלען זיי אַריבערפיהרען אין דער נייער וועלט. די גייסטיגע און וועלטליכע הערשער האָבען פערטריבען די שטילע פרומע דייטשען פון זייער פאַטערלאַנד.

ב. — די שאָטלענדיש־אירלענדישע.

שטאַרק עמיגרירט קיין אַמעריקאַ האָבען אויך די שאָטלענדיש־אירלענדישע. זיי האָבען זיך אויסגעצייכענט אין וועבעריי: זייער וואָל־אינדוסטריע האָט געהאַט אַ גרויסען נאָמען איבער דער גאַנצער וועלט. אָבער צו זייער אומגליק האָבען אויך די ענגלישע קאַפיטאַליסטען פראָדוצירט וואָל. די ענגלישע האָבען גע'טענה'ט, אַז זיי קענען ניט קאָנקורירען מיט'ן שמוציגען אירלאַנדישען פאַופער־אַרבייטער פראָדוקט; האָבען זיי דאָך געקענט, ווי אמת'ע דזשענטעלמען, אָדער ווי אונזערע היינטיגע אַמעריקאַנער קאַפיטאַליסטען, אויסבעטען זיך אַ פראָטעקציאָנס־טאַריפ'על. איז זיי דאָס ניט איינגעפאַלען. זיי האָבען געפאָדערט פונ'ם ענגלישען פאַרלאַמענט אַן איינפאַכערע זאַך: ער זאָל פערבאָטען די אירלאַנדישע פראָדוקציאָן אינגאַנצען. אין 1698 האָט זיי דער פאַרלאַמענט צוליעב געטהאָן. שטיל זענען געוואָרען די וועב־שטוהלען, און די צעהנדליגער טויזענדער פראָטעסטאַנטישע וועבער פון אָלסטער האָבען גענומען דעם וואַנדערשטעקען אין די הענד.

ג. — די אירלאַנדער.

אין די פעאָדאַלע צייטען איז די ערד געווען דעם פריץ'ם אייגענטום, די לייב־אייגענע — אַ צוגאָב צו דער ערד. האָט דער פריץ פערקויפט די ערד, געהט דער קנעכט אַריבער צום נייעם פריץ צוזאַמען מיט'ן גאַנצען אינווענטאַר. איז ניט געווען וואָס צו טהאָן אינ'ם פריץ'ם הויף, האָט זיך דער לייבאייגענער געקענט אַרבייטען געזונדטער־

הייט פאר זיך וויפּיעל ער וויל. די פּויערים האָבען ניט געלעבט גאָר פויגעלדיג, אָבער געלעבט האָבען זיי ווי ס'איז. איז געוואָרען אַ גרויסע פּאָדערונג אויף וואָל, די פּריצים, און אָפּט די מאָנאַסטירען, דערשמעקען, אַז מען קען מאַכען גרויסע געלד און אָהן לאַנגע שיהות הייסען זיי די פּויערען געהן און גיבען אָב די פעלדער און לאָנקעס די גוטע שעפּעלעך. זענען זיי דען ניט בעסער, פרימער פון מענשען? זיי דאַרפען ניט קיין שטרוי־דאַכיגע הייזלעך; עסען אַלץ, וואָס מען גיט; קענען זיך בעגעהן אָהן שמאַטיגע קליידער, פארקעהרט נאָך, ניט נור וואָס זיי דאַרפען ניט אַ געוואַנד צום לייב, זיי האָבען אויפ'ן לייב וואָל געגוג צו רייך מאַכען דעם פּריץ. קיינער וועט ניט זאָגען, אַז שעפּעלעך זענען מוטיגע חיות, און דאָך האָבען זיי בעוויזען צו פערטרייבען טויזענדער שטאַרקע, געזונדע אירלאנדער פון זייערע איינגעזעסענע היימען.

די פּוריטאַנער.

אַ וואונדערבאַרע שיף איז די „מעיפלאוער“ געוועז: ניטאָ כמעט קיין איין מענש, וואָס שפּיעלט עפּעס אַ ראָל אין די פעראייניגטע שטאַאַטען, וואָס זאָל ניט טענה'ן אַז זיין עלטער־עלטער זיידע איז אַריבערגעקומען מי'ן „מעי־פלאוער“.

די פּוריטאַנער זענען געווען פּראָטעסטאַנטען, מיטעלקלאַס מענשען, וואָס האָבען געכאַפּט גוטע קלעפּ פון די קאַטוילישע קאַוואַלירען. זיי וואָלטען מיט פערגניגען געוויזען זיי וואָס קאָרן גילט, נור זיי זענען געווען צו שוואַך. זיי האָבען געמאַכט פּליטה קיין אַמעריקאַ, כדי ניט צו געבען די קאַוואַלירען אַ געלעגענהייט צו ווייזען, וואָס זיי קענען.

די פּוריטאַנער זענען מיט גליק אָנגעקומען קיין פּלימוטה ראַק. זיי דאַנקען גאָט, וואָס ער האָט זיי מציל געווען פון אַלע געפאַהרען. אויף מאָרגען חאַפּען זיי אַ קוואַקער און צינדען איהם די לעסטערנעדע צונג. איז ניט קיין פער־

ברעכער. אַ מענש, וואָס איז מתפּלל צו גאָט עפּעס נאָר אַנדערש ווי זיי, די גאָטספּאָרכטיגע פּוריטאַנער? דאָס זענען געווען פרומע, ביגאָטישע, אונטאָלעראַנטע מענשען. זעהר שטרענגע, שטענדיג פערצאָרענטע, האָבען זיי זיך דערווייטערט פון פרייד און אונשולדיגע פערגעניגענס. הנאה געהאַט האָבען זיי פון פערברענען משכפות, און איז די פערוויילונג געוואָרען צו אַלט־פרענקיש, האָבען די פּוריטאַנער אויסגעטראַכט דעם בעריהמטען אינדיק־מיטאג און זענען קוויט. יא, פיינע גוזמאות האָט מען אונז אָנדערצעהלט וועגען די מענשען!

אָבער ניט אַלע ענגלישע פּוריטאַנער זענען אַנטלאָפען פון ענגלאַנד. מוטיגע מענשען זענען געבליבען אין דערהיים און געקעמפּפט העלדיש מיט די קאַוואַלערען. ווען זיי האָבען געכאַפּט די פיינע מפּלה פון קראָמוועל'ס אַרמעען, האָבען זיך די אַריסטאָקראַטען ניט געשעהמט מאַכען פיס און אַריבערפּעקלען זיך אין אונזער געבענשט לאַנד. זיי האָבען ניט געהאַט קיין גרויס חשק צו בעגעגנען זיך אין'ם נייעם לאַנד מיט די אַלטע שונאים, די פּוריטאַנער, האָבען זיי יענע מוחל געווען די ניי־ענגלאַנד שטאַאַטען און האָבען זיך בעזעצט ווייט־ווייט אין'ם זידען.

ווייסע שקלאַפּעריי.

די אַרבייטער, וואָס זענען אַריבערגעקומען אַהער, האָבען זייער גאַנצען לעבען אָבגעהאָרעוועט פאַר פּריצים, גלחים, און זיי האָבען זיך דערצו צוגעוועהנט, און אין דער נייער וועלט פיהרט זיך, ווי אין דער אַלטער. האָבען אַ בעל־הבית איבער זיך איז געווען ביי זיי די נאַטירליכסטע זאַך אין דער וועלט, און עס האָט ניט געפעהלט אין אַמעריקא קיין בעלנים צו בעל־הבית'עווען.

מענשען, וואָס קעמפּפען פאַר'ן עקזיסטענץ ניט מיט אייגענע נור מיט פרעמדע הענד, ווערען גערעכענט פאַר חשוב'ע מענשען. אַזוינע זיינען אויך אַריבערגעקומען און גענומען זיך צו זייער אַרבייט. זיי האָבען פערכאַפּט גרוי־

סע שטרעקען ערד אַרום די טייכען, וואָס דיענען אַלס גוטער טראַנספּאָרט־מיטעל און מאַכען פעט און פּרוכטבאַר די אַרומיגע ערד. די פערשלאָפּענערע, אָדער אָרעמע, מענשען, וואָס האָבען ניט געהאַט קיין ערד, האָבען געאַרבייט פאַר זייערע גליקליכערע ברידער, און אַ נייער פּעאָראַליזם איז געבאָרען געוואָרען אינ'ם לאַנד פון די פרייע; עהנליך איז ער געוועזען צום אייראָפּעאישען, ווי איין איי צום צווייטען. אייגענטליך איז גאָר ניט געוועזען קיין דוחק אין פרייער ערד; די אינדיאַנער אָבער האָבען גאָר ניט געהאַט קיין הנאה פון די אָנגעקומענע געסט. האָט מען זיך געלאָזט צו ווייט פון ישוב, איז מען געוועזען אין געפאַהר, אַז די רויט־הויטיגע זאָלען ניט אָבשניידען דעם ווייסען זיינע פיינע לאָקען מיט אַ שאַרפען קצבים־מעסער. פון איין זייט — דער אַטלאַנטישער אָקעאַן, פון דער אַנדערער — אינדיאַנער, און אינמיטען די גאַנצע טעריטאָריע האָבען צוגע'לקח'נט הויף־פאַוואָריטען, סוחרים און סתם אַוואַנטוריסטען. קומען די אָרעמע עמיגראַנטען מיט לעדיגע הענד, די ערד איז פערנומען, מוזען זיי זיך פערקויפען און געהן אַרבייטען אין די פּלאַנטאַציעס. האָבען אימיגראַנטען אויסגעפעהלט, האָט מען זיך געגעבען אַן עצה מיט גע'גנב'עטע ענגלישע קינדער.. אונפרייוויליג האָט עמיגרירט נאָך אַן עלעמענט: די פערשיקטע פערברעכער און פּראָסטיטוטקעס. אָבער זיי אַלע זענען אויפ'ן וועג אויסגעשטאָרבען, אָדער ווי נור זיי זענען געקומען אַהער, ווייל מיר האָבען נאָך ניט בעגעגענט קיין איין אַמעריקאַנער, וואָס זאָל שטאַמען פון זיי.

געפיהרט האָט זיך עס אויף אַזאַ אופן: ווי ס'קומט אָן אַ שיף מיט עמיגראַנטען, לויפען סוחרים צום האַפען זוכען מציאות. קען מען פון דעם גאַנצען טראַנספּאָרט מענשענפלייש ניט פּטור ווערען אויפ'ן אָרט, גיט מען די איבערגעבליבענע איבער די אַגענטען. זיי בינדען זיי אין קייטען און שלעפען זיי אַרום אין לאַנד צום פערקוי־

פען. איהר זעהט, ס'איז ניטאָ וואָס צו גרויסען זיך מיט אַן אַלטער אָבשטאַמונג. איהר זייט, למשל, פון גרויסען אַמעריקאַנער יחוס. אַ גליק, דוכט זיך, האַ? און צוריקגערעדט, ווער ווייס, אפשר איז אייער עלטערזיידע געקומען קיין באָסטאָן אין קייטען, מיט אַ שילד אויפ'ן האַלז, און אויפ'ן שילד די ווערטער: „אַ מציאה. דער לעצטער פון אַ טראַנספּאָרט. אנשטאט $25 איז זיין פּרייז $19.98. קויפט!“ און אָט שטאָלצירט איהר מיט אייער עלטער־עלטער באָבען. זייט איהר זיכער, אַז אַ דזשענטעלמאַן פון דזשיימסטאון האָט איהר ניט איינגעהאַנדעלט אויפ'ן מאַרק, צאָהלענדיג מיט פערדאָרבענעם טאַבאַק. די סחורה — ניט קיין געהויבענע, די דאַמע מיט אַ מום, האָט זיך קיינער אייגענטליך ניט גענאַרט.

די עקספּלואַטאַטאָרען־קלאַסע אין אַמעריקאַ, ווי איבעראַל, איז געווען אַן אונבעדייטענדע מינאָריטעט פון דער בעפעלקערונג און האָבען זיי געטראָטען מיט די פיס די ווייסע שקלאַפען, די פערקאָנטראַקטעוועטע ארבייטער, זענען דערין שולדיג געווען די ארבייטענדע אליין, וואָס האָבען אַלץ פאַר ליעב גענומען.

די הערשענדע קלאַסען אין קאָלאָניאַלע צייטען.

די אַריסטאָקראַטיע אין קאָלאָניאַלע צייטען איז בעשטאַנען פון אַן ערב־רב פון פעאָדאַלע לאָרדען, אוואַנטוריסטען, שקלאַפענהענדלער, קאָנטראַבאַנדיסטען, שקלאַפען אייגענטימער און סוחרים. דאָס איינציגע, וואָס האָט פעראייניגט די דאָזיגע געמישטע חברה איז געווען דער חשק צו ווערען רייך פון פרעמדע ארבייט.

די ענגלישע און האָלענדישע רעגיערונגען האָבען זעהר געוואָלט בעזעצען די נייע קאָלאָניען, און האָבען אָבגעגעבען גרויסע שטח'ם ערד יעדען איינעם, וואָס האָט געגרינדעט עפּעס אַ ישוב. אוואַנטוריסטען, וואָס האָבען געקידנעפּט, אָדער אריינגענאַרט מיט גוטען, 50 ארבייטער אינ'ם נייעם לאַנד, האָבען געקראָגען אומזיסט צו זעכ־

צעהן מײלען לאַנד אויפ'ן ברעג פון אַ טײך, וואָס איז טיעף גענוג פאַר שיפען. דער גאַנצער שטאַאט ניי־העמפשייר איז אַ צייט לאַנג געווען דאָס אייגענטום פון איין מענשען. מיט די קרוין־גובערנאַטאָרען האָט מען אויך געקענט אויסקומען: ניט וועניג לאַנד האָבען זיי צו געבען קלוגע לייט, וואָס האָבען פערשטאַנען זיי אונטערצושמירען. דערצו האָט מען ניט געדאַרפט די שווערע טויזענדער וואָס אַ היינטיגער סענאַטאָרען־קאַנדידאַט לאָזט זיך קאָסטען. הונדערט דאָלער איז אויך געווען אַ מטבע און האָט געקענט איינברענגען אַ גאַנץ פירסטענטום, די גרויס פון רהאוד־איילאַנד.

די נייע פעאָדאַלע לאָרדען האָבען געהייסען פאַטראָנען. זיי האָבען ווירקליך פאַטראָניזירט אַרבייטער, וואָס האָבען זיי געגעבען אַ מעגליכקייט צו לעבען אַ גוטען טאָג אין לוקסוס און וואוילטאָג. די פאַטראָנען זיינען געווען אמת'ע קיסרים אין מיניאַטור. זיי האָבען געהאַט זייערע סוויטע, געדונגענע אַרמעע־לעך, געווען די ריכטער און האָבען גע'גזל'ט און גערויבט, יעדער אונטער זיין פאָהן. די אינדוסטריען, וואָס האָבען געגעבען עפעס אַ ריוח, זיינען געווען זייערע מאָנאָפאָלען. די קאָלאָניסטען האָבען געצאָהלט זייערע הערען פאַר די ערד, וואָס זיי האָבען אין שווייס בעאַרבייט, אַלע פראָדוקטען האָבען זיי געמוזט קויפען ביי די עדלע פריצים, און האָט דער קאָלאָניסט געהאַט עפעס צו פערקויפען, האָט מען זיך געגעבען אַן עצה, אַז קיינער זאָל ניט קאָנקורירען מיט'ן פריז, און דער קאָלאָניסט האָט בעקומען דעם נידריגסטען פרייז. די פראָדוצירער פון רייכטום האָבען אין די קאָלאָניאַלע צייטען ניט וועניגער געליטען פון טיראַנישען מאָנאָפאָל, ווי איצט.

די שקלאַפענהענדלער.

אינ'ם יאָהר 1662 האָט זיין קריסטליכע מאַיעסטעט, קאַרל דער 2טער, געגעבען אַ טשאַרטער דער „אַפריקאַנער

האַנדעלס־געזעלשאַפט פון קעניגליכע אַוואַנטוריסטען“. די מוטער קעניגין און דער הערצאָג פון יאָרק האָבען געהאַט אַ פיינעם חלק אינ'ם עסק. די געזעלשאַפט האָט געדאַרפט פערזאָרגען וועסט־אינדיען מיט 3,000 אַפריקאַנער שקלאַפען יעהרליך. עפעס האָט זיך דאָס געשעפט ניט איינגעגעבען, און די געזעלשאַפט האָט פערקויפט איהר טשאַרטער אין 1672 דער „קעניגליכער אַפריקאַנישער געזעלשאַפט“, וואָס איז אָרגאַניזירט געוואָרען פון דעם זעלבען קעניג קאַרל דער 2טער. אינ'ם יאָהר 1692 האָט דער בריטישער פאַרלאַמענט ערלויבט ענגלישע סוחרים צו האַנדלען מיט אַפריקאַנער שקלאַפען, בתנאי זיי זאָלען צאָהלען אַ צעהן פראָצענט צאָל אויף אַלע סחורות וועלכע ווערען עקספאָרטירט קיין אַפריקאַ. די אַמעריקאַנער סוחרים איז דער מסחר זעהר געפעלען און זיי האָבען אָנגעהויבען צו געוואַלדעווען מען זאָל זיי אויך צולאָזען צו דער עהרליכער פרנסה. מעהר פון אַלע האָבען זיך געהיצט די פרייהייטס־ליבענדע גאָטספאָרכטיגע פוריטאַנער פון די ניי־ענגלאַנד שטאַאטען. זייער וואונש איז ערפילט געוואָרען און אין די האַפענשטעדט פון נאָרד האָבען זיך אָנגעהויבען צו מעהרען שקלאַפענהענדלער־דזשענטעלמען. זייער מצב האָט זיך זעהר שנעל אויפגעהויבען. געלד שטינקט ניט, זאָגט דער פראַנצויז, אפילו — שקלאַפענהענדלערס געלד. דער שקלאַפענהענדלער האָט געהאַט אַ גרויסען איינפלוס אויף דעם לעבען פון דער קירכע און פונ'ם שטאַאט. ער האָט געשפיעלט די גרויסע ראָל, און וועה דעם מענשען, וואָס האָט זיך ערלויבט צו צווייפלען אין דער געטליכער אונשולד פון זיין פראָפעסיאָן. איבריגענס זענען אַזעלכע משוגעים גאָר אויף דער וועלט ניט געווען, אויסער אַ פאָר דייטשע קוואַקערס. אָבער וואָס פאַר אַ ווערט האָבען די דאָזיגע אונגעוויסענדע אויסלענדער, וועלכע האָבען גאָרניט פערשטאַנען דעם גייסט פון די אַמעריקאַנער אינסטיטוציאָנען.

פון שקלאַפענאַרבייט, זעהט איהר, האָט מען אין די נאָרד־שטאַאַט גאָרניט געהאַלטען דערפאַר, וואָס די אינדוסטריע האָט זיך ניט געקענט בענוצען מיט איהר. איז ניט קיין וואונדער, וואָס די זעלבע מענשען, וואָס האָבען היינט פערדאַמט די שקלאַפענאַרבייט, האָבען זיך מיט אַ רוהיגען געוויסען געטריבען שקלאַפענהאַנדעל? שקלאַפענאַרבייט איז טריפה, זי לוינט זיך ניט. אָבער דער מסחר מיט שקלאַפען איז אַ כשר'ער עסק, דערביי מאַכט מען גאָלד.

אימפאָרטירט האָבען אונזערע גאָטספאָרכטיגע עלעמענטען די שוואַרצע געצענדינער ניט ווייל זיי האָבען עפעס געהאַט צו זיי. עמיצער דאַרף דאָך אַרבייטען אין די פלאַנטאַציעס. די אינדיאַנער זענען געווען גאַנצע אַריסטאָקראַטען ביי זיי, מען האָט זיי געפרואווט איינשפאַנען אין יאָך, האָבען זיי זיך געפוילט. זיי איז ניחא געווען בעסער אויסצוגעהן פון הונגער, איידער אַרבייטען. די שוואַרצע האָבען זיך געלאָזט בויגען, האָט מען זיי פערשקלאַפט. און האָט זיך דאָס מעהר ניט געלוינט, איז שקלאַפעריי פערשוואונדען. די קאָנפעדערירטע אַרמעע האָט מען ניט געקענט בייקומען, סיידען צונעמען ביי זיי די שוואַרצע שקלאַפען, וואָס האָבען זיי אויסגעהאַלטען. אינ'ם קאַמפף מיט'ן זידען, האָט דער נאָרד דעריבער בעפרייט די שוואַרצע.

די קאָנטראַבאַנדיסטען.

ניי־ענגלענדער דזשענטעלמען, וואָס האָבען אָנגעקליבען אַביסעל געלד און געהאַט שיפען זייער אייגענס, האָבען זיך ניט געשעהמט צו פערנעהמען זיך מיט קאָנטראַבאַנד. דער עיקר עקספאָרט אַרטיקעל איז געווען טהעע. מען האָט אָבער געדאַרפט צאָהלען צוויי מאָל צאָל, אַרויספיהרענדיג טהעע פון ענגלאַנד און אַריינפיהרענדיג איהם אין די פעראייניגטע שטאַאַטען. די קאָנטראַבאַנדיסטען האָבען אויסגעמידען די צאָל־וואַך, אויסגעלאָדען זייערע

טהעע־קאַסטען אין פערוואָרפענע העקען, און זיך איינגעשפּאָרט די פּאָר גראָשען, וואָס דער איינפאָהר־צאָל האָט בעטראָפפען. דאָס האָט זיי געגעבען אַ מעגליכקייט צו פערקויפען טהעע ביליגער, ווי די ענגלישע סוחרים, וואָס האָבען ניט געהאַט קיין שכל און געצאָהלט צוויי מאָל צאָל. פון דעם קאָנטראַבאַנד מסחר זענען מענשען נתעשר געוואָרען. טהוט זיי אָבער אָב דער ענגלישער פּאַרלאַמענט אָב אַ שפּיצעל, ער שאַפט אָב דעם עקספּאָרט־צאָל אויף טהעע, און איצט קענען שוין ענגלישע סוחרים קאָנקורירען מיט די קאָנטראַבאַנדיסטען. די שטאָלצע קאָנטראַבאַנדיסטען־נאַטורען האָבען ניט געקענט איבערטראָגען אַזאַ פּאַטש אין פּנים, זיי האָבען רעוואָלטירט, און ענגלישער טהעע איז געפלויגען אין וואַסער, אַן אָפּפער פון קאָנטראָבאַנדיסטען — פּאַטריאָטיזם. אַן איינפאַכע געשיכטע, וואָס שטימט גאָר ניט מיט די שפּאַנענדע העראישע מעשיות, וואָס ווערען געלערענט אין שול!

דזשאַן הענקאָק איז געווען איינער פון די הייסע פּאַטריאָטען, וואָס האָבען זיך גע'חתמ'עט אויף דער אונאַבהענגיגקייטס־דעקלאַראַציאָן. ער איז געווען אויך בעקאַנט אַלס קעניג פון קאָנטראַבאַנדיסטען. אינ'ם גרויסען היסטאָרישען טאָג, ווען אַרום לעקסינגטאָן האָבען אַמעריקאַנער געקעמפּפט פאַר פרייהייט און גערעכטיגקייט, איז הענקאָק בעשולדיגט געוואָרען אינ'ם אַדמיראַליטעטס געריכט, אַז ער האָט בעשווינדעלט ענגלאַנד אויף 500,000 דאָלער אין צאָל. זיין פערטיידיגער איז געווען דער גרויסער דזשאַן עדעמס. ניט אומזיסט האָבען זיך פּאַטריאָטען איינגערעדט איינער דעם אַנדערען: „אָדער מיר געהען אַלע צוזאַמען, אָדער מיר הענגען יעדער בעזונדער“.

די אורזאַכען פון דער רעוואָלוצינערער מלחמה.

ווילט איהר דערגעהן די אמת'ע אורזאַכען פונ'ם אונאַבהענגיגקייטס־קאַמפף, זאָלט איהר ניט אַריינקוקען אין אייער קליינער טאָכטער'ס שולגעשיכטע; דאָרט איז

ניטאָ קיין זכר פון זיי. די דאָזיגע שולגעשיכטען זענען אמת׳ע טויזענד און איין נאַכט געשיכטען, מיט דעם איינציגען אונטערשיעד, וואָס דאָרט דערצעהלט מען, „אַמאָל האָט זיך פערלאָפען אַזאַ מעשה“, און דאָ שטעהען דאַטען.

די אמת׳ע אורזאַכען פון דער רעוואָלוציאָנערער מלחמה זענען עקאָנאָמישע.

אייער טאַטער דערצעהלט מען וועגען גרויסע מענשען, וואָס זענען זיך צוזאַמענגעקומען אין פילאַדעלפיא אַרום 1774, און האָבען בעשלאָסען, אַז אַלע מענשען ווערען געבאָרען פריי, אַז אַלע זענען גלייך, און האָבען די זעלבע רעכט אויף לעבען, פרייהייט און גליק. אַ פאַטריאָט שטעהט אויף און זאָגט: איך מאַך אַ פאָרשלאַג מיר זאָלען ערקלערען, אַז דעם פאָלק׳ס צושטימונג איז די איינציגע רעכטפערטיגונג פון אַ רעגירונג. יעדער איינער שרייט: יאָ. שטעהט אויף אַ צווייטער און רופט אויס: זיי עס בעשלאָסען — קיינע שטייערען אָהן פערטרעטונג. דאָס ווערט אָנגענומען מיט הוררא־געשרייען. אַ דריטער קריכט אַרויף אויפ׳ן טיש און דונערט: פרייהייט אָדער טויט. איצט איז אַלץ פאַרטיג. די רעוואָלוציאָנערע מלחמה האָט זיך אָנגעהויבען.

אָבער אייער טאַטער׳ס געשיכטע פערשווייגט די רעעלע אינטערעסען פון די פרייהייטס־ליעבענדע אַמעריקאַנער.

וואָס האָבען זיך אַלע פלוצלונג אַזוי צוקאָכט? וואָס האָט זיי שלעכטס געטהאָן די ליעבע, גוטע מוטער ענגלאַנד?

די ליעבע אַלטע, פערשטעהט איהר מיך, וויל ניט אַריינלאָזען טהעע אָהן צאָל. הם! אַזוי גאָר?

די טייערע ליעבע מוטער וויל האָבען אַ שטעמפעל אויף אַלע וועקסלען, צואות, פאַפירען. אַ שטייער, הם! מיר זענען אויפ׳ן ריכטיגען וועג. וואָס נאָך?

ענגלאַנד האָט די העזה צו פֿאָדערען צאָל אויף ראָם און מעלאַסען. הערט אַ מעשה?

דער ענגלישער פּאַרלאַמענט שטערט אונזער אינדוסטריע און האַנדעל. וואָס רעדט איהר, טאַקי?

אַמעריקאַנער בירגער שלעפּט מען צום ענגלישען געריכט און שפּאַרט גאָר אַריין אין ענגלישע געפֿענגניסען. ס'אַראַ חוצפּא!

און פֿאַר וואָס?

פֿאַר אַ קלייניגקייט — פֿאַר קאָנטראַבאַנד גאָר!

פֿאָדערען מיר אַן אייגענעם געריכט, געשוואָרענע אונזער גלייכען. און די לאָגיק?

מיר האָבען ניט קיין חשק צו וואַלגערען זיך אין די געפֿענגניסען.

די ענגלישע רעגיערונג וויל ניט אָננעהמען די טייערע פּאַפּיער־געלד, וואָס מיר דרוקען זיך. זאָלען מיר שווייגען אויף אַזאַ בעליידיגונג? קיינמאָל ניט.

אונזערע פּאַטריאָטען האָבען אייגענטום, און אַ גרויסע שנאה צו שטייערען, צאָלען, אָבצאָהלונגען, וואָס פֿערקלענערען זייער אייגענטום. זיי ווילען די גוטע אַמעריקאַנער דאָלערס זאָלען בלייבען ביי זיי, און ניט אין דער ענגלישער שאַצקאַמער. אַריינמישען זיך גאָר אין הייליגע פּריווילעגיען פֿון קאַפּיטאַל, איז דאָס ניט אַ פֿערברעכען געגען אַלע געטליכע און מענשליכע געזעצען? געזעצען זענען גוט און נויטיג, ווען זיי האַלטען אין צוים די אָרימע קלאַסען, אָבער אַריינרוקען די הענד אין די טייסטערס פֿון די אַנשטענדיגסטע און בעסטע בירגער — פֿע! דאָס איז אַ שאַנדע. מען טאָר ניט שווייגען.

איצט זעהט איהר שוין דאָס עקאָנאָמישע אין דער אונאָבהענגיגקייטס־מלחמה?

גוט, אָבער גלייכהייט, פֿרייהייט, פֿאָלקס־רעגירונגען — זענען דאָס געווען נור הויכע מליצות, ניט מעהר?

יאָ, דאָס זענען מליצות, דאָס איז דער אידעאָלאָגי־

שער פראַכטבוי, וואָס דערהויבט זיך אויפ׳ן פונדאַמענט פון עקאָנאָמישע אינטערעסען.. מיט די מליצות האָט מען געזוכט צו טרייסטען און ערמוטיגען מענשען, וואָס האָבען גאָר נישט.

די אַרבייטער אין 1774.

די אַרבייטער זענען אין דער צייט פון דער אונאָבהענגיגקייטס־מלחמה געווען אין אַזאַ לאַגע, אַז אַלעס, וואָס האָט אַרויסגערופען אַזאַ כעס פון די הערשענדע קלאַסען קעגען ענגלאַנד, האָט אויך זיי געדאַרפט מאַכען אַ קנאַפען איינדרוק. דער צאָל אויף טהעע האָט זיי געאַרט ווי די וואַנט; זיי זיינען געווען אַזעלכע אביונים, אַז זיי האָבען זיך ניט געקענט פערגינען צו טרינקען טהעע, און די שקלאַפען, די האַלב־פרייע אַרבייטער האָבען די בעלי־בתים ניט געגעבען צו פערזוכען די טייערע משקה. אין יענע צייט איז טהעע געווען אַזאַ טייערער געטראַנק, ווי שאַמפאַניער היינטצוטאָג. און האָבען די אַרבייטער שוין יאַ געטרונקען דעם ביליגען סאַסאַפראַס־טהעע, איז די סאָרט געווען פריי פון צאָל.

וואָס האָט געקענט אַרען די אַרבייטער דער שטעמפעל־שטייער? זיי האָבען פון אַקציען, ווערט־פאַפירען אין יענער צייט געוואוסט ניט מעהר, ווי די פראָלעטאַריער פון היינטיגען טאָג.

זייער דאגה וואָס מען לאָזט ניט אַריין פריי ראָם און מעלאַסען. געפאָדערט צאָל האָט די ענגלישע רעגיערונג ניט פונ׳ם ביסעל ראָם און מעלאַסען, וואָס די אַרבייטער האָבען גענוצט אין דערהיים, נור פון דעם ראָם און מעלאַסען, וואָס איז געגאַנגען אין דעם אַפריקאַנער שקלאַפען־האַנדעל. דער דאָזיגער האַנדעל איז געווען איינע פון די וויכטיגסטע אינדוסטריען אין די קאָלאָניעס, און די פיינסטע בירגער האָבען זיך געפונען אַ היתר און געטהאָן מסחר. זיי פלעגען איינקויפען מעלאַסען אין ווועסט־אינדיעז. טראַנספאָרטירען דאָס קיין קאָנעקטיקוט אוז דאָרט

דיסטיליזירען דערפון ראָם. די דאָזיגע משקה האָבען זיי געפיהרט קיין אַפריקע, געביטען אויף שקלאַפען, זיי געשלעפּט קיין וועסט־אינדיען, ווידער געביטען אויף מעלאַסען און זיי טראַנספּאָרטירט קיין קאָנעקטיקוט... און ווידער די זעלבע געשיכטע. אַ קאָרוסעל־טאַנץ פון מעלאַסען, ראָם און שוואַרצע. אמאָל איז דאָך דער גאַנצער מסחר מיט שוואַרצע איינגעלעגען ביי די ענגלענדער אין די הענד, איז דאָך ניט מעהר ווי רעכט צו פאָדערן פון די אַמעריקאַנער שקלאַפּענהענדלער אַ חלק אין דער פאָרם פון אַ צאָל. וואָס איז דאָס נוגע געווען די אַרבייטער?

„קיין שטייערען אָהן פערטרעטונג" קלינגט גאָר פיין, אָבער זאָל מיך שטראָפען דער אויבערשטער, צי איך הויב אָן צו פערשטעהן וואָס האָט דער פּרינציפּ געהאַט צו טהאָן מיט די אַרבייטער פון 1774. האָבען דען כמעט אַלע קאָלאָניעס ניט צוגענומען ביי די אַרבייטער זייערע נאַטירליכע וואַהל־רעכט, מיט די פערשיעדענע וואַהל־צענזען.

בענדזשאַמין פראַנקלין דערצעהלט וועגען אַ מאַן אין פילאַדעלפיא, וואָס האָט געהאַט וואַהלרעכט, ווייל ער האָט געהאַט אַן עזעל זיין אייגענס. דער עזעל איז ענדליך געשטאָרבען, און דער מאַן האָט פערלאָרען זיין וואַהל־רעכט. פרעגט פראַנקלין: ווער האָט געהאַט די שטימע, דער מאַן צי דער עזעל? איך רעכען: דער עזעל, און וואָס מעהר איך טראַכט, אַלס מעהר איבערצייג איך זיך, אַז דער עזעל האָט געהאַלטען אין איין שטימען ביז'ן היינטיגען טאָג.

עס לעבע די פרייהייט.

איינע פון די פּאָדערונגען פון יענער צייט איז געווען אַ געשוואָרענעס געריכט. אַ גוטע זאַך, דוכט זיך. די צרה איז אָבער, וואָס די אַרבייטער פון דער רעוואָלוציאָנערער צייט האָבען ניט געקענט האָפען צו זיין צווישען די געשוואָרענע, און האָבען אַ נוצען פון דעם דאָזיגען

געריכט. זיי פֿלעגען האָבען אויף זיך אַ געריכט פֿון אַרבייטס־געבער, וואָס האָבען געמשפּט אָהן פֿאָרמאַליטעטען און צערעמאָניעס. דער שקלאַפֿען־לעבען און טויט איז געווען אין די הענד פֿון זיין בעל־הבית, זיין איינציגען ריכטער. די פֿעאָדאַלע לאָרדען האָבען זיך גענומען דאָס רעכט צו משפּט׳ען זייערע ווייסע שקלאַפֿען; און מיט די האַלבפֿרייע האָט זיין הערר געקענט טהאָן, וואָס ער וויל אויך אָהן אַלע געריכטען. מיר זעהען אַז די פֿאָדערונג פֿון אַ געשוואָרענע געריכט האָט ניט געהאַט קיין בעדייטונג פֿאַר די אונטערדריקטע קלאַסען.

אין אַלע פֿאָדערונגען פֿון דער רעוואָלוציאָנערער צייט זיינען די אַרבייטער ניט געווען פֿעראינטערעסירט. זיי האָט דאָס אַלץ ניט געקענט, ניט געדאַרפֿט אַרען, און דאָך זענען זיי געגאַנגען אין מלחמה און העלדיש געשלאָגען זיך פֿאַר די אינטערעסען פֿון זייערע עקספּלואַטאָרס. די הייכע מליצות פֿון דער אונאַבהענגיגקייטס־דעקלאַראַציאָן זענען דאָס געווען בעשטימט פֿאַר די אָרימע קלאַסען, פֿאַר די אונפֿערבעסערליכע אידעאַליסטען.

מיר וועלען זיך פּרואווען פֿאָרשטעלען, אַז די הערשענדע קלאַסען פֿון 1774 זענען אויפֿריכטיג, און ווענדען זיך צו די אַרבייטער מיט אַזעלכע רייד: „הערט, ברידער, נעהמט די שווערטער אין די הענד, און דערלאַנגט זיי די רויט־אוניפֿאָרמירטע ליידאַקעס. וועט איהר זיין מוטיג און געווינען די מלחמה, וועלען מיר אָבשפּאָרען אַ מטמון מיט געלד. מיר וועלען ניט דאַרפֿען צאָהלען $500,000 קאָנטראַבאַנד־שטראָף, און דאָס לאַנד, וואָס מיר האָבען אויסגעשווינדעלט אינ׳ם אָהייאָ־טהאָל, וועט בלייבען ביי אונז אין די הענד. געווינען מיר, איז אייערער דער וואַלד, און איהר וועט זיך קענען נעהמען האָלץ, וויפֿיעל איהר ווילט אין דאַרפֿט אויף... הילצערנע פֿיס פֿיר זיך. פֿרייע לאָזשי וועט איהר האָבען אין אונזערע... געפֿענגניסען, ווען איהר וועט זיין אין אַ עת צרה. זייט מוטיג“. עס פֿער-

שטעהט זיך, אַז אַזעלכע קלאָרע פּראָזאַאישע דבורים וואָלטען ניט געהאַט קיין שום ווירקונג אויף די אַרבייטער, און אפּשר וואָלטען זיי גאָר געמאַכט פּליטה, מיטנעהמענדיג די שווערטער פאר אַ סאָוועניר. אַרבייטער נעמט מען מיט די אידעאַלישע, פּיין קלינגענדע פּזמונות. דאָס האָבען פּערשטאַנען יענע לייט. דאָס געזינדעל פּון קאָנטראַבאַנדיסטען, שקלאַפּען־אייגענטימער, קאַפּיטאַליסטען, אַדוואָקאַטען האָט מיט געפּיהל דעקלאַמירט: „אַלע מענשען זענען פריי און גלייך, אַלע האָבען גלייכע רעכט אויף לעבען, פּרייהייט און גליק“. ווי מיר האָבען דאָס דערהערט, זענען מיר אַרויס פון די כלים, געוואָרפען די היטלעך אין דער לופט, און געשריען: הוראַ! עס לעבע די פּרייהייט! עס לעבע די גלייכהייט! עס לעבע!

דער נצחון.

זיעבען יאָהר האָבען די אַרבייטער געהונגערט און געקעמפּפט אין די אינטערעסען פון די הערשענדע קלאַסען. ווי נור די העלדען זענען געקומען צוריק פונ'ם שלאַכטפּעלד, האָבען פּראָצענטניקעס און הענדלער דערמאָנט זיי אָן זייער חובות. זיי האָבען ניט געהאַט מיט וואָס צו צאָהלען, האָט מען זיי אין די הונ־ערטער פּערשפּאַרט אין די געפענגניסען. אַזאַ מנהג איז שוין געווען אין יענער צייט, אַז ווען איינער איז אַזוי אומגליקליך און קען ניט בעצאָהלען אַ זעקס־פּענס'ל אָדער ווער רעדט אַ גאַנצען שילינג חוב, איז ער אַ גרויסער פּערברעכער און מוז געהן אין געפּנגנים.

דער קאָנגרעס האָט בשעת מלחמה אַרויסגעלאָזט פּאַפּירען געלד, די בעריהמטע קאָנטינענטאַלס. נאָך היינט וויל מען עמיצען אָדער עפּעס שטאַרק בעליידיגען, זאָגט מען: ס'איז ניט ווערט אפילו אַ קאָנטינענטאַל. איהר מוזט זיך שוין אָנשטויסען, אַז די געלד איז ניט געווען קיין זעהר ראַיעלע. מיט דעם דאָזיגען פּאַפּיער האָט מען געצאָהלט די סאָלדאַטען אויפ'ן שלאַכטפעלד, און די פּאַר־

מער, וואָס האָבען געליפערט דער אַרמעע חזירים, פיה, ווייץ און קאָרן. דער פּאַפּירענער דאָלער איז געפאַלען אין ווערט ביז צעהן סענט, דאָס הייסט, אַז פאַר דעם רעגיערונגס־דאָלער האָט אַ סאָלדאַט אָדער פאַרמער געקראָגען פּראָדוקטען אויף צעהן סענט.

געלד בלייבט ניט אין אָרימאַנ'ס הענד. אַזאַ מזל האָט עס שוין! ביסלעכווייז האָבען די אייזערנע קאַסען פון די פּראָצענטניקעס און הענדלער צוגעצויגען צו זיך די קאָנטינענטאַלס, און ווי נור די מלחמה האָט זיך געענדיגט, האָבען די דזשענטעלמען געבעטען דאָס פאָלק עס זאָל זיין אַזוי גוט און אויסקויפען די צעהן־סענטיגע פּאַפּירען צום נאָמינעלען דאַלער פּרייז. ס'פערשטעהט זיך, אַז מען האָט זיך אויסגעדריקט ניט אַזוי גראָב. פליגען כאַפּט מען ניט מיט עסיג. היציגע רעדנער זענען געקראָכען אויף די טריבונען און האָבען גע'דרש'נט: „וואָרהאַפטיג זאָגען מיר אייך, אַז די מענשען, וואָס האָבען פערגאָסען זייער בלוט און געגאַנגען צום טויט, עס זאָל לעבען די פרייהייט, וואָס האָבען געקעמפט העלדיש, איינגעהילט אין די וויליגע פאַלטען פון פרייהייטס־פּאַלאַדיום, וועלכער פלאַטערט הויך איבער די קעפּ, געקושט פון די שטראַהלען פון דער גאָלדענער זון, אינ'ם שאָטען פון די גרויסע פליגלען פונ'ם אַמעריקאַנער אדלער, וועלכער טראָגט זיך מאַיעסטעטיש איבער'ן לאַנד פון די פרייע און דער היים פון די מוטיגע, וואָרהאַפטיג די מענשען, וואָס האָבען אָבגעגעבען זייער לעבען אויפ'ן אַלטאַר פון פאַטערלאַנד זענען ניט קיין גזלנים, זיי וועלען ניט צונעמען ביי אלמנות און יתומים זייערע עהרליך פערדינטע גראָשען. איז דען פאַראַן צווישען אייך אַלע אַזאַ נידריגער מענש, וואָס...“

מיט אַזעלכע מליצות פער'שכור'ט מען די נאַאיווע קינדער פון אַרבייט. זיי חלש'ען נאָך אַזעלכע פּראַזען, ממש ווי היהנדלעך נאָך מילך. וואָס הייסט? צונעמען ביי אלמנות, יתומים? ווער ווייס אַזוי גוט ווי מיר דעם

צער פון אָרימע אלמנות, יתומים? מיר וועלען ניט דער־
לאָזען אַזאַ אומרעכט. אונבעפלעקט דארף זיין די אונאָב־
הענגיגקייטס פאָהן! און ארבייטער האָבען געצאָהלט
שווערע, כשר'ע דאלערס פאר די קאָנטינענטאל פאפיר־
לעך.

דער שיי אויפשטאַנד.

אין מאַסאַטשוזעטס זענען גיינציג טויזענד פאר־
מערס באַנקראָט געוואָרען און האָבען ניט געקענט בעצאָה־
לען זייער חובות, וואָס האָבען בעטראָפען אַ פינף מיליאָן
דאלער. האָבען די פלוטאָקראַטען פון שטאַאַט איינגעפיהרט
אַ קאָפּ־שטייער, וואָס זאָל דעקען דעם דאָזיגען חוב. דאָס
איז די שענדליכסטע שטייער אין דער וועלט. מען צאָהלט
פון קאָפּ, ראקפעלער איז דערזעלבער מיוחס ווי אַ בלינ־
דער בעטלער, דאָס הייסט ביידע צאָהלען גלייך, ניט
מעהר, ניט וועניגער. מיט'ן איינגעמאָנטען פארמער־געלד
האָט מען געדאַרפט אויסקויפען די קאָנטינענטאַלס, וואָס
זענען געווען ביי די ספּעקולאַטאָרס אין די הענד. די גע־
שיכטע האָט די פארמער ניט געשמעקט. דניאל שיי, אַ
וועטעראַן פון דער רעוואָלוציאָנערער ארמיי, האָט זיך גע־
שטעלט אָן דער שפּיצע פון אַ רעבעלירענדער פארמער
מאַסע. די מאַסאַטשוזעטסער רעגיערונג האָט ניט גע־
שוויגען. דאָס, וואָס די פארמער האָבען זיך געשלאָגען פאר
פרייהייט און... די דאלערס פון דעם הערשענדען קלאַס,
איז געווען זעהר שעהן פון זייער זייט. אָבער די שקצים
שטעלען זיך גאָר איין פאר אייגענע דאלערס, דאָס איז
הויכפערראַטה. די מאַסאַטשוזעטסער מיליץ בעקומט אַ
בעפעהל צו דערשטיקען דעם אויפשטאַנד. עס פעהלט
געלד צו בעצאָהלען זיי, מישען זיך אריין די פאַטריאָטישע
באַנקירען און סוחרים פון באָסטאָן, און איינס־צוויי ווערט
געלד. ווי פאַטריאָטיש מענשען ווערען, ווען זיי האָבען אַ
געלעגנהייט צו לעקען אַ ביין!

אונזער קאָנסטיטוציאָן.

דער שיי אויפשטאַנד און עהנליכע בעוועגונגען פון בעלי חובות און פאָלקס־מאַסען האָבען אָנגעוואָרפען אַ שרעק אויף די רייכערע קלאַסען. די גאַנצע געזעלשאַפטליכע מיינונג האָט זיך פלוצלונג איבערגעביטען. שטרענגע פאַטריאָטען, וואָס האָבען, ווען אַלץ איז געגאַנגען כשורה, גערעדט מיט היץ וועגען די געפאַהרען פון אַ פערברעכערישער אַריסטאָקראַטיע, האָבען איצט מיט היץ גערעדט וועגען די געפאַהרען פון אַ פערברעכערישער דעמאָקראַטיע. עס איז געוואָרען קלאָר, אַז מען דאַרף עפעס טהאָן צו האַלטען אין צוים די מאַסען.

אין דער צייט פון מלחמה איז רעוואָלוציאָן געוואָרען אַ רעספעקטאַבלע, גאַנץ נאַטירליכע זאַך. די עקספּלואַטירטע מאַסען, זוכענדיג דאָס צוגעזאָגטע גליק, האָבען זיך דאָך געקענט אַרייננעהמען אין קאָפּ דעם פאַלשען געדאַנק, אַז האָבען זיי געקענט בעפרייען זייערע הערשער פונ'ם פרעמדען יאָך, פאַרוואָס זאָלען זיי נישט פרואווען בעפרייען זיך פון זייערע היימישע הערשער. אַ צענטראַלע רעגיערונג איז דערצו אַ תרופה. אַזאַ רעגיערונג וועט אויך זיין גענוג שטאַרק איינצומאָהנען אַלע חובות. דערצו האָט יעדער קלאַס געהאַט זיינע תביעות. די פאַבריקאַנטען האָבען אַגיטירט פאַר אַ פּראָטעקציאָנס־טאַריף, וואָס זאָל פערשטאַרקען זייערע שוואַכע אינדוסטריען; די שיף־אייגענטימער און פישהענדלער האָבער געפאָדערט סובסידיעס, און סוחרים פון אַלע מינים האַנדעלס־פערטראַגען, יעדער, וואָס האָט געהאַט עפעס, האָט געפאָדערט אַ שטרענגע, צענטראַליזירטע רעגירונג, וואָס זאָל איהם העלפען קריגען מעהר.

אמת, די פאַרמער און לוינאַרבייטער, וואָס האָבען קיינמאָל גאָרניט געהאַט פון דער רעגיערונג, זענען געווען געגען אַ צענטראַליזירטער, אונדעמאָקראַטישער רעגירונג,

אָבער צו דער שטימע פון די ראָזיגע קלאַסען האָט מען זיך ניט צוגעהערט.

דעם ערשטען שריט האָט געטהאָן דזשארדזש וואַשינגטאָן. דאָס, וואָס דזשאָרדזש האָט ניט געקענט זאָגען קיין ליגען, וואָלט איהם בפירוש געשאַדט, ווען ער זאָל געוועזען זיין אַ קליינהענדלער אָדער אַדוואָקאַט. ער איז אָבער געווען אַ פּלאַנטאַטאָר, און זיין שוואַכקייט האָט איהם ניט געשטערט צו ווערען איינער פון די רייכסטע מענשען אין די קאָלאָניעס. ער האָט פערבעטען אַ פּאָר דזשענטעלמען צו זיך, און זיי האָבען געשמועסט אַביסעל וועגען פּאָליטיק. זיי האָבען פעררופען מענשען פון זייער שטאַנד צו דער אַנאַפּאָליסער קאָנווענציאָן. זי האָט געבעטען פון איהר נאָמען דעם קאָנטינענטאַלען קאָנגרעס, ער זאָל בעשטימען נאָך אַ צוזאַמענפאָהר. אין פעברואַר 1789 האָט די קערפּערשאַפט געפּאַסט אַ רעזאָלוציאָן, אַז דעלעגאַטען פון אַלע שטאַאַטען זאָלען זיך צוזאַמענקומען אין פילאַדעלפיא מאַי חדש מיט דעם איינציגען צוועק איבערצוקוקען די קאָנפעדעראַציאָנס אַרטיקלען און געבען אַ בעריכט דעם קאָנגרעס. די רעזאָלוציאָן דערמאָנט ניט וועגען אַ קאָנסטיטוציאָן אָדער נייער רעגירונגס־פאָרם.

די קאָלאָניעס האָבען, לויט דעם דאָזיגען בעשלוס, געשיקט דעלעגאַטען קיין פילאַדעלפיא. די אָפיציעלע געשיכטס־שרייבער ווילען אונז איינריידען, אַז די דעלעגאַטען זיינען געווען פערטרעטער פון דער אַמעריקאַנער זעלבסטהערשענדער בירגער בעפעלקערונג. יעדער אַמעריקאַנער— אַ מאָנאַרך, וואָס האָט די גאַנצע מאַכט. דאָס איז ניט אמת. די דעלעגאַטען האָבען אויסגעקליבען די געזעצגעבענדע פערזאַמלונגען פון די שטאַאַטען, און פערטראָטען האָבען זיי ניט דאָס גאַנצע פאָלק, נור אַ טייל, און דעם רייכערען דערצו. די דעלעגאַטען זענען געווען די שקלאַפענהערען פון די זידליכע שטאַאַטען און זייערע אַדוואָקאַטען, און די סוחרים, באַנקירען, פּריצים, שיפסאייגענטי־

מער פון די נאָרד־שטאַאַטען און זייערע אַדוואָקאַטען. צוויי דעלעגאַטען אינגאַנצען זענען געווען אַרבייטער. איינער פון זיי — בענדזשאַמין פראַנקלין. ער איז געווען 82 יאָהר אַלט. מיט 60 יאָהר צוריק איז ער געווען אַ דרוקער. איהם האָט געגליקט, און ער איז געוואָרען אַן אייגענטימער פונ׳ם גרעסטען פערלאַגס־הויז, דער גענעראַל פּאָסט־מייסטער פון די קאָלאָניעס, און האָט אַ רייהע מיט יאָהרען אין ענגלאַנד פערטראָטען די אינטערעסען פון דער אַמעריקאַנער בורזשואַזיע. דער אַנדערער פּראָלעטאַריער איז געווען ראָדזשער שערמאַן. אַמאָל איז ער געווען אַ שוסטער, האָט זיך אָבער געכאַפּט אין דער צייט און איז געוואָרען אַ רייכער אַדוואָקאַט. אויסער די צוויי געוועזענע אַרבייטער זענען נאָך געווען צווישען די דעלעגאַטען פיער פּאַרמער, יעדענפאַלס האָבען זיי אַליין געזאָגט, אַז זיי זענען פּאַרמער. זייערע ביאָגראַפען דערצעהלען אונז, אַז זיי זענען גראַדואירטע פון יעיל און האָבען פערענדיגט זייער בילדונג אין ענגלאַנד. דערפון דרינגען מיר, אַז אין הלכות פּאַרמעריי האָבען זיי ניט געהאַט קיין גרויסע ידיעה, און ס׳האָט זיך אויך ניט געטראָפען, אַז אינמיטען מעלקען זאָל אַ מרה־שחורה׳דיגע, פון פליגען צוביסענע קוה דערלאַנגען זיי מיט׳ן פוס איבער׳ן קאָפּ.

די ערשטע טעג האָבען די דעלעגאַטען געהאַלטען אין איין איינשטילען איינער דעם אַנדערען. זיי האָבען מורא געהאַט, טאָמער וועט אַ דרויסענדיגער עפּעס דערהערען, זיי האָבען פערקלאַפּט די טהירען, אַראָבגעלאָזט די גאַרדינען, אַרויסגעטריבען די קאַץ און גענומען זיך צו דער אַרבייט. וואָס דאָרט איז פּאָרגעקומען, ווייס מען ניט גענוי, דען די דעלעגאַטען האָבען צוגעזאָגט האַלטען אַלץ אין געהיים. קיין פּראָטאָקאָל האָט מען ניט געפיהרט. דזשיימס מעדיסאָן האָט זיך פערצייכענט אייניגעס פון די פערהאַנדלונגען, און פון זיינע נאָטיצען האָט מען דעם איינדרוק, אַז די פּאַטערס פון אונזער קאָנסטיטוציאָן זע־

נען געוועזן פרעהליכע יונגען, און פלינקע דערצו; זיי האָבען אויסגעקאָכט אַ מאכל אַ מחיה, און זייער קיבעץ האָט די וועלט אַ נאָמען געגעבן „די קאָנסטיטוציאָן פון די פעראייניגטע שטאַאטען".

וועגען דער אַמעריקאַנער רעגיערונגס פאָרם האָט מען אָנדערצעהלט אַזוי פיעל גוזמאות און ליגען, אַז איך פיהל, ס'איז מיין הייליגע פליכט דערצעהלען דעם אמת וועגען דעם „מאָנומענטאַלסטען דאָקומענט, וואָס דער מענשליכער פערשטאַנד האָט ווען ס'איז בעשאַפען".

אונזער אונדעמאָקראַטישע דעמאָקראַטיע.

אַ קאָנסטיטוציאָנעלע רעגיערונג ענטשטעהט, ווען דאָס פאָלק, אָדער אַ געוויסער קלאַס, גיט זיך איין צו בעגרענעצען דעם קעניג'ס הערשאַפט. אַמאָליגע צייטען איז דער קעניג געוועזן געזעצגעבער, די העכסטע געריכטס־אינסטאַנץ, די עקזעקוטיווע און די שאַצקאַמער. ער איז געוועזן דער גרעסטער, רייכסטער פריץ, אַ געזאַלבטער פון גאָט, אַ פערטיידיגער פון דער הערשענדער רעליגיאָן. די שותפות צווישען זיין מאַיעסטעט און דעם אַלמעכטיגען האָט זיך געלוינט ביידע צדדים: גאָט האָט געהייסען די פרומע שעפעלאך זיך לאָזען רוהיג שערען, און דער קעניג האָט געזעהען זיי זאָלען חלילה ניט אַראָבקריכען פונ'ם גלייכען וועג. דער קעניג האָט געלעבט אַ גוטען טאָג, נאָר אַזאַ נאַטור האָבען שוין מענשען, אַז יעדער וויל האָבען אַ חלק אין אַ גוטען ביסען. די ערשטע האָבען אויפגעהויבען אַ קאָפּ די פריצים און די גייסטליכע, זיי האָבען געוואָלט בעגרענעצען דעם קעניג'ס מאַכט. זיי זענען געוועזן שטאַרק דערמיט, וואָס דער קעניג קען ניט אָהן זיי רעגיערען: זיי זענען זיין גייסטיגע און אירדישע פּאָליציי. דער קעניג שטרעבט צו זעלבסטהערשונג, די פריצים ווילען רעכט פאַר זיך, ס'צופלאַקערט זיך דער קאָנסטיטוציאָנעלער קאַמפף. אין קעניג דזשאָן'ס צייטען האָבען פעאָדאַלע באַראָנען, געשטיצט פון גלחים און פריי־לייט גע־

צוואונגען דעם מאָנאַרך צו געבען געוויסע פריויהייט די פריווילעגירטע קלאַסען. פון יענער צייט דאַטירט מען ענגלאַנדס פרייהייט. פון פאָלקס־פרייהייט קען דאָ קיין רייד ניט זיין. די פריצים, גייסטליכע און פריי־לייט האָבען גענאָסען פון דער פרייהייט, אָבער דאָס איז דאָך געווען אַ קליינע מאַיאָריטעט. פון איין מענשען איז די רעגיערונגס־מאַכט איבערגעגאַנגען צו אַ מינאָריטעט, אָבער די ברייטע מאַסען זענען געבליבען רעכטלאָז, ווי פריהער. פון יענע צייטען אָן זאָגען די פריווילעגירטע קלאַסען דעות דעם מאָנאַרך. זיינע רעכט ווערען בעגרענעצט; שטייערען טאָר ער ניט נעמען אָהן דער צושטימונג פונ׳ם „גרויסען ראַטה“. ביסלעכווייז צושפּאַלט זיך דער „גרויסער ראַטה“ אין צוויי בעזונדערע קערפּערשאַפטען, דאס לאָרדען־הויז, און די אונטערשטע קאַמער, וואָס פערטרעט דעם ניי־געבוירענעם קאַפּיטאַליסטען־קלאַס.

דער קאַמפּף געהט ווייטער אָן, מען רייסט דעם קעניג׳ס מאַכט פון אַלע זייטען. נאָך אַ הונדערטיעהריגען קאַמפּף בילדעט זיך אויס דאָס דריי־עקיגע רעגיערונגס־סיסטעם. דער קעניג קען גאָר ניט טהאָן אָהן די לאָרדען, די לאָרדען מוזען אָנקומען צו דער אונטערשטער קאַמער, און זייערע בעשלוסען ווידער ווערען סאַנקציאָנירט פונ׳ם מאָנאַרך. ביסלעכווייז האָט מען ביים קעניג צוגענומען אַלע זיינע פּרעראָגאַטיוועז. ער פערלירט דאָס רעכט צו בעשטימען שטייערען. שפּעטער צו נעמט מען ביי איהם צו די געזעצגעבענדע מאַכט. ענדליך טאָר ער ניט מבטל זיין די בעשלוסען פוןביידע קאַמערען. אַ סוף איז געקומען צום מאָנאַרך׳ס הערשאַפט. דער מאָנאַרך ווערט אַ פיקציע, אַן אָנשטעל. רעגירט ווערט ענגלאַנד פונ׳ם לאָרדען־הויז, ד. ה. ערד־אייגענטימער, פריצים, גרויסע גייסטליכע און דער אונטערשטער קאַמער, וואָס פאַרטרעט האַנדעל און אינדוסטריע.

דער וויכטיגסטער פאַקט אין דער קאָנסטיטוציאָנע־

לער ענטוויקלונג פון ענגלאַנד איז די פּאָליטישער הערשאַפט פון קלאַסען, וואָס קעמפּפען איינער מיט'ן אַנדערן, און מיט'ן קעניג, פאַר'ן קאָנטראָל פון די שטאַאטס־געשעפּטען.

די דאָזיגע רעגיערונגס־פאָרם איז געבויט אויפ'ן פּרינציפּ פון בעגרענעצונג פון מאַכט. יעדע איינע פון די דריי היסטאָרישע אינסטיטוציאָנען — קעניג, לאָרדען־הויז, אונטערשטע קאַמער, — קאָנטראָלירט די איבריגע. און ווייל אַ געזעץ דאַרף האָבען די הסכמה פון די אַלע דריי צדדים, קען אַ קליינע מינאָריטעט פערהאַלטען די געזעצגעבונג און צווינגען אויף אַזאַ אופן די מאַיאָריטעט נאָכצוגעבען איהרע פאָדערונגען.

אין אַ דעמאָקראַטיע, זאָגט מען, הערשט די מאַיאָריטעט. אמאָל איז געווען זעלבסטהערשענד — דער מאָנאַרך, איצט — דאָס פאָלק. דער קאַמפּף פאַר פּאָליטישע מאַכט נעמט איצט אָן אַ נייע פאָרם. האָט אין פריהעריגע צייטען אַ מינאָריטעט פון אַריסטאָקראַטיע בעגרענעצט דעם קעניג'ס מאַכט שטרעבט איצט אַ נייע מינאָריטעט פון רייכערע קלאַסען אָבצושוואַכען און בעגרענעצען די מאַכט פונ'ם כלומרשט זעלבסטהערשענדען פאָלק.

די אַמעריקאַנער רעגיערונגס־פאָרם אַן אימפּאָרטירטער אַרטיקעל.

ווען אונזער קאָנסטיטוציאָן איז געשאַפען געוואָרען, האָט ענגלאַנד געהאַט אַ רעגיערונג, וואָס איז בעשטאַנען, ווי מיר האָבען שוין ערקלערט, פון דריי טיילען:

קעניג,
לאָרדען־הויז,
אונטערשטע קאַמער.

זיין מאַיעסטעט האָט שוין ניט געקענט בעשימען ריכטער, לויט זיין אייגענעם ווילען, און האָט ניט געהאַט קיין רעכט צו מבטל זיין די בעשלוסען פון די קאַמערן. דאָס לאָרדען־הויז איז שוין אויך ניט געווען מעהר די

איינפלוסרייכע קערפּערשאַפט, וואָס אַמאָל. די גאַנצע מאַכט כמעט איז געלעגען אין די הענד פון דער אונטערשטער קאַמער. דער פיהרער פון דער שטאַרקסטער פּאַרטיי און דער אונטערשטער קאַמער איז פּאַקטיש געווען דער ניט־געקרוינטער קעניג פון ענגלאַנד. די דאָזיגע רעגירונגספאָרם האָט מען אימפּאָרטירט און אין אַ פערערגערטער, רעווידירטער פאָרם, אָנגענומען.

די פאָטערס פון דער קאָנסטיטוציאָן האָבען אימפּאָרטירט די אונטערשטע קאַמער, אָנרופענדיג זיי „פערטרעטער־הויז“. דאָס פאָלק הערשט ניט דירעקט, נור דורך פערטרעטער, דעפּוטאַטען. דאָס איז זיי געווען ניט גענוג. איז דאָך אַ קאָנגרעס מיטגליעד, וואָס ווערט ערוועהלט פון'ם פאָלק, פעראַנטוואָרטליך פאַר'ן פאָלק. און געפעלט ניט זיין קאָנגרעס־פּאָליטיק, האָט מען אַ ברירה נאָכ'ן טערמין אויסקלייבען אַן אַנדערען אויף זיין אָרט. אַן איינקאַמער פערטרעטונג, וואָס מוז אָבגעבען דין וחשבון איהרע וועהלער, גיט לייכט נאָך דעם פאָלק'ס ווילען. אָבער די דזשענטעלמען־אַריסטאָקראַטען, וואָס האָבען געשאַפען די קאָנסטיטוציאָן, האָבען ניט פיעל געהאַלטען פון פאָלקסהערשאַפט. זיי האָבען דעריבער אימפּאָרטירט אויך דאָס לאָרדען־הויז. געהייסען האָט עס סענאַט. צום אומגליק האָבען מיר אין אַמעריקאַ ניט געהאַט קיין ערד־אַריסטאָקראַטיע, האָט מען אָנשטאָט לאָרדען געקליבען גלאַט רייכע מענשען, ערד־אייגענטימער.

די סענאַטאָרען האָט געקליבען ניט דאָס פאָלק, נור די פערשיעדענע געזעצגעבענדע פערזאַמלונגען פון די שטאַאַטען. אין מייסטע שטאַאַטען האָבען מענשען אָהן אייגענטום ניט געהאַט קיין וואַהל־רעכט, און נור רייכע בורזשואַ האָבען געהאַט דאָס רעכט צו פערטרעטען דאָס אָרימע זעלבסטהערשענדע פאָלק אין די לעגיסלאַטורען פון די שטאַאַטען. אין מאַסאַטשוזעטס צ. ב. האָט אַ קאַנדידאַט פאַר'ן גובערנאַטאָר־אַמט געדאַרפט זיין אַ כריסט, וואָס

האָט זיינע אייגענע כשר'ע 5,000 דאָלער. אין מאַסאַטשוזעטס שטאַט וואָלט יעזוס כריסטוס ניט געקענט זיין גובערנאַטאָר. זין פאַר הומאָר האָבן אונזערע פּוריטאַנער קיינמאָל ניט געהאַט. אין ווירדזשיניא האָט מען פון דעם צוקינפטיגען גובערנאַטאָר געפאָדערט אַן אייגענטום פון 10,000 פונט שטערלינג. וואָטירען האָבן געקענט מענשען, וואָס האָבן 25 אַקער ערד אין דאָרף, אָדער ¼ אַקער אין שטאָדט. אַ דעפּוטאַט האָט געקענט ווערען אָדער אַ רייכער ערד־בעזיצער, אָדער אַ שקלאַפּענאייגענטימער.

דעם סענאַט האָט געקליבען ניט דאָס זעלבסטהערשענדע פאָלק, גרויס־בורזשואַ, ערוועהלטען פון קליין־בורזשואַ, האָבען זיך געקליבען אַ סענאַטאָר. דער סענאַט האָט געדאַרפט דיענען פאַר אַ צוים, וואָס האַלט איין דאָס פאָלק און זיינע פערטרעטער.

אונזערע פאָטערס פון דער קאָנסטיטוציאָן האָבען אויך אימפּאָרטירט דעם קעניג. געהייסען האָט ער פּרעזידענט. אָבער וואָס מאַכט אויס אַ נאָמען? זאָל איך איינפאַלען רופען אַ חזיר — לייב, וועט ער צוליעב דעם שינוי השם ניט ווערען קיין אַנגענעהמערע חיה.

אַ פאַקט איז, דאָס די אַמעריקאַנער קאָנסטיטוציאָן האָט געגעבען דעם פּרעזידענטען מעהר מאַכט, וויפיעל ס'האָט געהאַט קעניג דזשאָרדזש דער דריטער פון ענגלאַנד, דעם זעלבען דזשארדזש, וואָס געגען זיין טיראַניי האָבען מיר אַליין געקעמפּפט. געקליבען האָט דעם פּרעזידענט ניט דאָס פאָלק. די געזעצגעבענדע פערזאַמלונגען פון די שטאַאטען — געדענקט, ווער זענען דאָרטען די דעלעגאַטען — האָט געקליבען וואַהל־מענער, און זיי — דעם פּרעזידענט. שפּעטערצו האָט מען די פּראָצעדור געענדערט. און איצט האַלטען מיר ביי אַזאַ מדרגה, אַז די פּעדעראַלע רעגיערונגס־בעאַמטע, און אַלע וואָס האָבען אַ שטאַרקען חשק צו ווערען בעאַמטע, קומען זיך צוזאַמען און בעשטימען צוויי מענשען, איינעם פון זיי דאַרף דאָס

ליעבע פאָלק קרוינען פאר אַ פרעזידענט. דעם פרעזידענטען, וואָס איז אַזוי ווייט פון פאָלקס־ווילען, האָט די קאָנסטיטוציאָן געגעבען זעהר וויכטיגע פריווילעגיעס. ערשטענס האָט ער אַ רעכט מבטל צו זיין די בעשלוסען פונ'ם פאַרלאַמענט. ער בעשטימט אויך פעדעראַלע ריכטער, און סופרים־קאָרט ריכטער. זיי ווערען בעשטימט פון פרעזידענט אויפ'ן גאַנצען לעבען. זיי זענען אַבסאָלוט פריי און אונאבהענגיג פונ'ם ווילען פון פאָלק. זיי זענען העכער פונ'ם פאָלקס־ווילען. דאָס העכסטע געריכט האָט זיך שפעטער־צו גענומען דאָס רעכט צו ערקלערען פאַר אונקאָנסטיטוציאָנעל געזעצען, וואָס דער קאָנגרעס נעמט אָן. זיי קען מען ניט פערקלאָגען, זיי זענען די לעצטע אינסטאַנץ, און זי ווערט בעשטימט פונ'ם פרעזידענט. און ניט ווילענדיג פרעגט זיך: איז אונזער אַמעריקאַנער רעגיערונג — אַ דעמאָקראַטישע רעגיערונג?

זענען די פעראייניגטע שטאַאַטען אַ דעמאָקראַטיע?

דער פשוט'ער טייטש פונ'ם וואָרט דעמאָקראַטיע איז פאָלקס־הערשאַפט. וועט זיך אונז איינגעבען צו בעווייזען, אַז דאָס פאָלק הערשט ניט אין די שטאַאַטען, מעגען מיר מיט אַ רוהיגען געוויסען ערקלערען, אַז די שטאַאַטען זענען ניט דעמאָקראַטיש.

שטעלט זיך פאָר, אַז אַ מאַיאָריטעט אַמעריקאַנער בירגער פאָדערט אַ בעשטימטען געזעץ. געזעצען נעמט אָבער אָן ניט דאָס פאָלק דירעקט, נור דער קאָנגרעס. די פיער הונדערט קאָנגרעס־מיטגלידער פערקערפערען דעם פאָלקס־ווילען. איז גענוג, אַז צוויי הונדערט און איינער פון זיי זאָלען זיין געגען דעם געזעץ, און דער ווילען פון פאָלק איז פאַראַליזירט. אַ צאַם נומער איינס.

מיר נעמען אַ צווייטען פאַל. דאָס געזעץ, וואָס ווערט געפאָדערט פון אַ מאַיאָריטעט, האָט אויף זיין זייט די מעהרהייט קאָנגרעס־מיטגלידער. דאַרף ער נאָך פאָרגעלעגט ווערען דעם סענאַט, זיין שיקזאַל ענטשיידען 96

סענאַטאָרען, אויסגעקליבענע פון די לעגיסלאַטורען אויף גאַנצע זעקס יאָהר — צייט גענוג דאָס ליעבע פאָלק זאָל פערגעסען אַלע פערברעכען פון זיינע געזעצגעבער. פערציג נייען סענאַטאָרען שטימען געגען דעם געזעץ־פּראָיעקט, און דאָס זעלבסטהערשענדע פאָלק מוז שווייגען. אַ צאָם נומער צוויי.

האָט דער סענאַט געגעבען זיין הסכמה צום געזעץ־פּראָיעקט פון קאָנגרעס, קומט איין מענש, דער פּרעזידענט, און בעשטימט צי זאָל דאָס ווערען אַ געזעץ צי ניט. זיין וועטאָ איז מבטל די אַרבייט פון די געזעצגעבענדע איינריכטונגען, און דעם ווילען פון פאָלק. אַ צאָם נומער דריי.

און איז אַ געזעץ בשלום דורכגעגאַנגען ביידע אינסטאַנצען, דעם קאָנגרעס און דעם סענאַט, און איז אונטערגעשריבען פון פּרעזידענט, פאַלט עס ערשט אַריין אין די הענד פונ׳ם העכסטען געריכט. און זאָלען פינף אַלטמאָדישע, פערשימעלטע טראָסט־אַדוואָקאַטען, וואָס זענען גראָה געוואָרען דינענדיג די רייכע קאָרפּאָראַציאָנען, זאָגען אַז דאָס געזעץ איז ניט קאָנסטיטוציאָנעל, מעגען זיך די ניינציג מיליאָן בירגער שטעלען אויף די קעפּ, עס וועט זיי ניט העלפען. דאָס, וואָס די פּאָר ריכטער האָבען בעשטימט, איז הייליג, און דאָס פאָלק דאַרף זיך בויגען פאַר זייער אורטייל. אַ צאָם נומער פיער.

די פאָטערס פון דער קאָנסטיטוציאָן האָבען געזאָגט: „רעגירען זאָל דאָס פאָלק“ און האָבען איהם אַריינגעדרעהט אַ קאָנסטיטוציאָן, וועלכע איז טיעף אונדעמאָקראַטיש.

דער ווילען פון ניינציג מיליאָן מענשען האָט ניט קיין בעשטאַנד געגען צוויי הונדערט און איין קאָנגרעס־מיטגלידער.

פיער הונדערט קאָנגרעס מיטגלידער ווערען בטל געגען פערציג נייען סענאַטאָרען.

דער גאַנצער סענאַט און זיין ווילען איז גאָרנישט גע־

גען דעם ווילען פון איינעם, פונ'ם פרעזידענט.

און זענען זיי אַלע איינשטימיג, אי דאָס ניינציג־מיליאָנען פאָלק, אי דער קאָנגרעס, אי דער סענאַט, אי זיין מאַיעסטעט דער פרעזידענט, לאַכען זיך פון זיי און זייער ווילען אויס פינף פערשטיינערטע, פערשלאָפענע ריכטער, וואָס זענען אַזוי ווייט פונ'ם פאָלק, ווי די לבנה פון די הינד, וואָס בילען אויף איהר.

טרעפט זיך אין אַ מאָנאַרכיע, אַז דער קעניג ווערט משוגע, בעשטימט מען אַ פרינץ־רעגענט, און ער ערפילט די פליכטען פון אַ קעניג. אָפיציעל איז דער פערריקטער קעניג אַלץ נאָך קעניג. די פאָטערס פון דער קאָנסטיטוציאָן האָבען איינגערעדט דאָס פאָלק, אַז זיי זענען די אמת'ע זעלבסט־הערשער, אָבער רעגיערען דאַרף פאַר זיי אַ פרינץ־רעגענט. זיין אָרט פערטרעט דער פרעזידענט, דער סענאַט, דאָס העכסטע געריכט.

קעניגען טענה'ן, אַז זיי זענען געזאַלבטע פון גאָט. די קאָנסטיטוציאָן האָט אויף געטליכקייט ניט געקענט פרעטענדירען. אָבער מיט דער צייט איז זי געוואָרען אַ הייליגטום. אָנריהרען זי איז אַ לעסטערונג. אַ קאָנסטיטוציאָן, וואָס האָט צוגענומען ביים פאָלק זיין רעכט אויף זעלבסט־רעגירונג, האָט מען געלויבט אין הימעל אַריין און די אונוויסענדע מאַסען האָבען זיך איינגערעדט, אַז די קאָנסטיטוציאָנעלע צוואַנגס־יאָק איז גאָר אַ גאַרנאַסטאַיען־פעלץ פון פאָלקס־הערשאַפט.

די גרינדער פון דער קאָנסטיטוציאָן האָבען זיך בעוואָרענט, אַז מען זאָל זי ניט קענען אַזוי לייכט ענדערען. ניט ווייניגער פון צוויי דריטעל שטאַאַטען דאַרפען פאָדערן אַן ענדערונג, און אָנגענומען ווערט זי ערשט, ווען דריי פערטעל שטאַאַטען שטימען פאַר איהר. אַ מעהרהייט פון עטליכע קליינע שטאַאַטען קען, אַלזאָ, מאַכען צו נישט דעם ווילען פון אַ גרויסער מאַיאָריטעט פון גאַנצע נייען־צעהנטליך. ווי שווער, כמעט אונמעגליך ס'איז צו ענ־

דערן די קאָנסטיטוציאָן אין געוועהנליכע צייטען, קען מען פערשטעהן, ווען מען דערמאָנט זיך, אַז פון צוויי טויזענד צוויי הונדערט ענדערונגס־פּאָרשלאַגען האָט מען אין אַ משך פון מעהר פון הונדערט יאָהר אָנגענומען אין גאַנצען — פונפצען!

דאָס פּראָבלעם.

ווי די עקספּלואַטירענדע קלאַסען האָבען זיך אָבגעריסען פון׳ם פאָלק, האָבען זיי אָנגעהויבען צו רייסען זיך צווישען זיך. אויף דער טאַגעס־אָרדנונג איז געשטאַנען די טאַריף־פראַגע. די זידליכע שטאַאטען האָבען געפּלאַנצט טאַבאַק, רייז, אינדיגאָ, באַוועל און פערקויפט די פּראָדוקטען מייסטענס צו ענגלענדער. זיי, פערשטעהט זיך, זענען געווען פאַר פרייע האַנדעל. זיי האָט זיך געלוינט, אַז די שיפען, וואָס פיהרען קיין ענגלאַנד זייערע אַגריקולטור־פּראָדוקטען זאָלען צוריקקומען קיין אַמעריקאַ אָנגעלאָדען מיט ענגלישע סחורות; דאָס פערקלענערט די טראַנספּאָרט־הוצאות. בשעת מלחמה האָט ענגלאַנד כמעט אויפגעהערט צו עקספּאָרטירען אין די פעראייניגטע שטאַאטען, און דערווייל איז אין נאָרד ענטשטאַנען אַ נייע, קאַפּיטאַליסטישע פּראָדוקציאָנס־פאָרם, וואָס האָט געוואָלט מיט דער הילף פון טאַריף גאַראַנטירען זיך דעם זידליכען מארק.

כאַראַקטעריסטיש פאַר׳ן קאַפּיטאַליזם איז דאָס שטרעבען צום פּראָפיט. אין אַ קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט פּראָדוצירט מען סחורות לשם פּראָפיט. פּראָפיט איז דער אונטערשיעד צווישען די פּראָדוקציאָנס־קאָסטען פון אַ פּראָדוקט און זיין מארק פרייז. דעם קאַפּיטאַליסט׳ס אידעאַל איז צו פּראָדוצירען וואָס ביליגער און פערקויפען וואָס טייערער. ביליגער ווערט די פּראָדוקציאָן פון בענוצען נייע מאַשינען, קינדער־, פרויענאַרבייט, פון צאָהלען קליינע שכירות. אָבער נידריגע שכירות און הויכע פרייזען זענען עפּעס ווידערשפּרעכיגס. די נידריגע

שכירות פערקלענערט דאָך די קויפקראַפט פון דעם צאָהלרייכסטען קלאַס, די אַרבייטער. ניט נור פּראָדוצירט דער אַרבייטער דאָס גאַנצע געזעלשאַפטליכע רייכטום, נור ער איז אויך דער וויכטיגסטער קונה אויפ'ן מאַרק. ווי אַזוי אָבער קענען מענשען מיט קליינע שכירות צאָהלען הויכע פּרייזען?

קלייבען זיך אָן די פּראָדוקטען פון אַרבייט אין'ם סוחר'ס געשעפט, ווערט דער דזשענטעלמאַן אונרוהיג און הערט אויף צו בעשטעלען. האָט דער פאַבריקאַנט ניט קיין נייע בעשטעלונגען, פערמאַכט ער די פאַבריק און די אַרבייטער הייסט ער געהן. זיי האָבען קיין אַרבייט ניט, און ניט קיין שכירות, הויבען זיי אָן צו בעטלען און גנב'ענען. דאָס איז אַ פּאַניק.

East

די אורזאַכע פון אַ פּאַניק, זאָגען קלוגע מענשען, איז איבערפּראָדוקציאָן. אויף פּשוט אידיש הייסט עס, אַז אַרבייטער שטאַרבען פאַר הונגער טאַקי דערפאַר, וואָס זיי האָבען אָנגעגרייט צופיעל עסענוואַרג, און געהען באָרוועס, ווייל זיי האָבען אויפגענעהט איבריגע שיך, און רוהען זיך אויס אין געפענגנישען און פּראַכט וואָגענס, ווייל זיי האָבען אויסגעבויט צופיעל הייזער. איבער־פּראָדוקציאָן איז אייגענטליך דאָסזעלבע, וואָס ניט־גענוגענדער פערברויך, אָבער עס קלינגט פיינער. געהט אויס אַ מענש פון הונגער, וויסענדיג, אַז צו עסען איז פאַראַן מעהר ווי מען דאַרף, שטאַרבט ער מיט אַ רוהיגען געוויסען.

זאָלען די קאַפּיטאַליסטען בעצאָהלען די אַרבייטער דעם גאַנצען פּראָדוקט פון זייער אַרבייט, וועט ניט זיין קיין איבערפּראָדוקציאָן, און ניט קיין אונגענוגענדער פערברויך. אָבער אין קאַפּיטאַליסטישער אָרדנונג ווילען, און קענען, די קאַפּיטאַליסטען ניט העכערען אויף אַזוי פיעל די שכירות פון זייערע אַרבייטער זיי זאָלען זיין אימשטאַנד אָבצוקויפען די פּראָדוקטען פון זייער אַרבייט; זיי מוזען זוכען אַנדערע קונים אָדער אין זייער אייגענעם לאַנד,

אָדער אין פרעמדע לענדער. דער קאַפּיטאַליזם דאַרף אַלץ נייע און נייע מאַרקען, ער מוז זיך צושפּרייטען אָדער — פּלאַצען.

די אויפבליהענדע אַמעריקאַנער אינדוסטריע האָט זיך גענויטיגט אין אַ מאַרק פאַר'ן מעהרווערט, וואָס זי האָט אויסגעפּרעסט פון איהרע אַרבייטער. קאָנקורירען מיט ענגלישע סוחרים אין ענגלאַנד האָבען די אַמעריקאַנער ניט געקענט; די ענגלענדער האָבען פּראָדוצירט ביליגער ווי זיי. פיהרען האַנדעל מיט די וועסט שטאַאטען האָט זיך ניט געלוינט; די וועגען זענען געווען אין אַ שלעכטען צושטאַנד. דער איינציגער מאַרק, אויף וועלכען די אינדוסטריע פון נאָרד האָט געקענט רעכנען, איז געווען — דער זידען: די אַמעריקאַנער טייכען פליסען צום נאָרד און זיד, און זענען זעהר אַ ביליגער טראַנספּאָרט־וועג. דער זידען איז געווען אין געשעפטס־פערבינדונגען מיט ענגלאַנד, און האָט גאָר ניט געהאַט קיין חשק צו צאָהלען די אַמעריקאַנער קאָנפעדעראַטען אָנדערטהאַלב דאָלאַר פאַר סחורות, וואָס מען קען האָבען פון ענגלאַנד פאַר אַ דאָלאַר.

צווינגען די זיד־שטאַאטען צו האַנדלען מיט'ן נאָרד האָט מען געקענט נור אויף אַזאַ אופן, מען זאָל בעשטימען אַזאַ הויכען צאָהל אויף ענגלישע סחורות, אַז עס זאָל זיך ניט לוינען אַריינצופיהרען זיי אין לאַנד. ווען אַזאַ פאָרשלאַג איז געמאַכט געוואָרען אין קאָנגרעס, האָבען די זיד־שטאַאטען אויפגעהויבען אַ געוואַלד, און ביז'ן היינטיגען טאָג האַלטען זיי אין איין יאָמערען. אָבער די ניי־ענגלאַנד סוחרים זענען געווען פעהיגערע יונגען פון די זידליכע פוקסען־יעגער און שקלאַפענמאַגנאַטען. שוין דער ערשטער קאָנגרעס האָט אָנגענומען אַ צאָל־טאַריף, און פון יענער צייט אָן האָבען אַלע קאָנגרעסען צו טהון מיט דער ברענענדיגער פראַגע, אָדער זיי העכערען דעם טאַריף אַביסעל, אָדער זיי פערקלענערען איהם. פון דער טאַגעס־אָרדנונג נעהט ער אָבער ניט אַראָב.

די טאַריף־מלחמה צווישען אינדוסטריעלע און אַגריקולטור שטאַאטען, צווישען קונה און הענדלער, צווישען נאָרד און זיד, דויערט הונדערט דרייסיג יאָהר. עס זענען געווען אויך אַנדערע פראַגען, וואָס האָבען אויפגערודערט דאָס לאַנד. די גרעסטע און בעדייטענדסטע איז שטענדיג געווען די טאַריף־פראַגע. ווי האָבען זיך די אַרבייטער בעצויגען צו דער דאָזיגער פראַגע?

די אַרבייטער און דער טאַריף.

גאָר אין אָנהויב האָבען די פערטיידיגער פון פּראָטעקציאָנס־טאַריף געלאָזט די אַרבייטער צורוה. זיי האָבען ניט געהאַט קיין וואַהל־רעכט. צו וואָס דאַרף מען זיי נאַרען? אָבער ווי נור די אַרבייטער האָבען בעקומען וואַהל־רעכט, הויבעןביידע צדדים, סיי די פרי טריידער סיי די אנהענגער פון טאַריף, אָן צו פיהרען אַן אַגיטאַציאָן צווישען די אַרבייטער. איינע ריידען זיי איין, אַז פרייער האַנדעל איז פאַר זיי אַ גליק, די אַנדערע — אַז דאָס איז פאַר זיי אַן אומגליק.

די קאַפּיטאַליסטען טענה'ן: אַ הויכער טאַריף וועט אויפלעבען די אינדוסטריע, העכערען דעם אַרבייטס־לוין און בעשיצען דעם אַמעריקאַנער אַרבייטער פון דעם אייראָפּייאישען פּאַופּער אַרבייטער. שטימט פאַר'ן טאַריף!

די פריטריידער זאָגען: פרייער האַנדעל וועט פערקלענערען דעם פרייז פון די לעבענסמיטלען און די שכירות, וואָס דער אַרבייטער בעקומט, וועט איהם אריינברענגען מעהר פּראָדוקטען.

ווי איהר זעהט, האָבען די קאַפּיטאַליסטען און די שקלאַפענאייגענטימער גאָר ניט אין זין געהאַט זייערע אייגענע אינטערעסען. זיי זענען אַלטרואיסטען. דעם אַרבייטער'ס גליק איז זיי טהייערער פון זייערע קלאַסען־אינטערעסען. ווי פּ־פּיין!

עס איז ניט שווער צו פערדרעהען דעם אַרבייטער אַ קאָפּ מיט דער טאַריף־פּראַגע. דעם אַרבייטער איז זעהר

שווער אויסצוקומען מיט זיין לוין. ער האָט צרות אָדער פון צו קליינע שכירות, אָדער פון צו הויכע פרייזען פון די לעבענסמיטלען. די אַרבייטער, וואָס האָבען גערעכענט מיט'ן העכערען לוין דעקען די הויכע פרייזען פון די לעבענסמיטלען, זענען געגאַנגען האַנד אין האַנד מיט די קאַפיטאַליסטען פון נאָרד. און די אַרבייטער, וואָס האָבען געגלויבט, אַז וועלען די לעבענסמיטלען ביליגער זיין, וועלען זיי קענען אויסקומען מיט זייער לוין, זענען צוגעשטאַנען צו די פריטריידער פון זיד. די אָרימע יונגען האָבען ניט פערשטאַנען, אַז סוף כל סוף ווערט דער אַרבייטער־לוין ביי פרייער קאָנקורענץ בעשטימט פון דעם פרייז פון די לעבענס־מיטלען. זענען די לעבענס־מיטלען טהייערער, איז אויך דער לוין אַ הויכער. זענען די לעבענסמיטלען ביליג, בעקומט דער אַרבייטער אַ נידריגען לוין. דאָס איז דער כלל. פאַראַן אויסנאַהמען, אָבער זיי בעווייזען נור, ווי ריכטיג דער כלל איז. דער לוין בעוועגט זיך אין דערזעלבער ריכטונג, וואָס דער פרייז פון די לעבענסמיטלען. דעם אַרבייטער איז כמעט אַלץ איינס, צו בעקומט ער אַ גרעסערען אָדער קלענערען לוין. מעהר וויפיעל ס'איז נויטיג צו דערהאַלטען דאָס לעבען וועט ער סיי ווי סיי ניט קריגען. דאָס איז דאָס אייזערנע לוין־געזעץ. גלייך צום אייזען דערמיט, וואָס איהר קענט איהם בויגען און האַמערען אין פערשידענע פאָרמען, ווען ס'איז הייס, אָבער ווי נור איהר הערט אויף צו האַמערען, קיהלט עס זיך אָב און ווערט דאָס אייזערנע, האַרטע, אונבויגיגע געזעץ, וואָס צוברעכט אונרחמנות'דיג מענשענלעבענס.

מעהר וועגען אַרבייטס־לוין.

עס איז אַ כלל אין פאָליטישער עקאָנאָמיע, אַז דער אַרבייטער קלאַס בעקומט אין דער פאָרם פון שכירות ניט מעהר ווי די לעבענסמיטעל, וואָס ער דאַרף צום רעפראָדוצירען זיין אייגענע אַרבייטס־קראַפט. פערגלייכען מיר אַן אַרבייטער מיט אַן עזעל, זעהען מיר אַ גרויסען אונטער־

שיד צווישען זיי. דער עזעל בעקומט זיין לוין אין פראָדוקטען, דעם אַרבייטער גיט מען פראָדוקטען אין דער פאָרם פון לוין. דעם עזעל אַרט דעריבער ניט, וויפיעל עס קאָסטען זיינע לעבענס מיטלען, ער געהט ניט אין מאַרק, ער קויפט ניט איין, וואָס ער דאַרף. דער אַרבייטער, וואָס האָט געלד אין האַנד, רעדט זיך איין, אַז ביליגערע פרייזען פון די לעבענס־מיטלען זענען פאַר איהם אַ טובה, אָדער אַז הויכע שכירות וועט איהם שטעלען אויף די פיס.

דער עזעל האָט קיין שום דאגות ניט. ער בעקומט למשל, צוויי מעסטלעך קאָרן אַ טאָג. זיין בעל הבית האָט איהם אַמאָל געגעבען מעהר, האָט ער זיך איבערגעפרעסען, איז געוואָרען פעט און פויל. האָט דער בעל הבית געפרואווט איהם געבען קליינע מעסטלעך, איז דער עזעל געוואָרען צו שוואַך און האָט ניט געקענט שלעפען דעם וואָגען. האָט דער בעל הבית אָבגעמאַכט ביי זיך צו געבען דעם עזעל ניט מעהר און ניט ווייניגער, וויפיעל ער דאַרף צום פראָדוצירען זיין אַרבייטס־קראַפט. דאָס איז צוויי גרויסע מעסטלעך אַ טאָג. קאָסטען זיי צעהן סענט, איז דעם עזעל׳ס לוין אויסגעדריקט אין געלד, צעהן סענט אַ טאָג.

איינמאָל קומט צו אונזער עזעל אַ גאַנץ סימפאַטישער העררר און האַלט פאַר איהם אַזאַ דרשה: מיין נאָמען איז ווינדיטעדיביליטעפט. איך פערטרעט די גרויסע אַלטע רעפובליקאַנישע פאַרטיי. איך הער, אַז אייער לוין איז צעהן סענט אַ טאָג. אפשר בענוגענען זיך דאָמיט די פאַופער־עזלען פון אייראָפאַ. אָבער איהר, אַמעריקאַנער עזעל, טאָרט ניט אַרבייטען פאַר אַזאַ הונגער־לוין. אונזער פאָליטישע פאַרטיי האָט אין זין די אינטערעסען פון די עזלען. מיר קעמפפען פאַר אַ הונדערט־פראָצענטיגען טאַריף אויף קאָרן. וועלען מיר דאָס אויספיהרען, וועט קאָרן קאָסטען דאָפעלט, און איהר וועט קריגען בעצאָהלט צוואַנציג סענט אַ טאָג אנשטאט צעהן.

איך בין אַ בעלן צו וויסען, וואָס וועט דער עזעל זאָגען אויף אַזעלכע חקירות? אַ פשוטער פיערפיסיגער עזעל, רעכען איך, וועט ענטפערען: מיין ליעבער ווינדי־טעדיביליטעפט, איך לעב ניט פונ׳ם קלאַנג פון דיינע פיינע מליצות, נור פון פשוט׳ען קאָרן. ווי הויך אָדער נידריג דער פרייז זאָל ניט זיין, קריג איך פונ׳ם בעל הבית אַלץ דאָס זעלבע מעסטעל, דען מיין בעל־הבית איז ניט קיין נאַר, און ער ווייס, אַז וועט ער מיר געבען וועניגער וועל איך אויסציהען די פיס און ער וועט מוזען שלעפען דעם וואָגען אַליין.— און דערצו וועט דער עזעל צואווינקען מיט׳ן אויג און אַ קיצעל טהאָן אין אַ שפאַס דעם גרויסען שטאַאַטסמאַן מיט׳ן לינקען פוס.

לוינשקלאַפעריי און מענשענשקלאַפעריי.

די מענשענשקלאַפעריי האָט זיך ניט איינגעוואָרצעלט אין די נאָרד שטאַאַטען ניט דערפאַר, וואָס די פרומע ניי־ענגלענדער האָבען געהאַט אַן עקעל צו שקלאַפעריי. די אורזאַכען זענען עקאָנאָמישע. צו ווייץ און קאָרן דאַרף מען האָבען אַרבייטער ניט מעהר ווי פיער חדשים אַ יאָהר. דער תבואה־פאַרמער פון נאָרד האָט דעריבער גענויטיגט זיך אין פרייע אַרבייטער, וואָס וועלען ניט זיין קיין לאַסט אויפ׳ן בעל הבית, ווי די אַרבייט ענדיגט זיך. די אינדוסטריע אַרבייטער האָבען געדאַרפט האָבען עפעס בילדונג, זיי זאָלען כאָטש קענען אָריענטירען זיך אין די געשריבענע אינסטרוקציאָנען און וויסען ווי צו בעגעהן זיך מיט דעם פיינעם געצייג. דער אונענטוויקעלטער אַפריקאַנער שקלאַף האָט דעריבער ניט געטויגט, ניט פאַר די פאַרמער, ניט פאַר די פאַבריקאַנטען פון נאָרד.

אין זידען איז דאָס אַנדערש געוועזן. דאָרט איז דער וויכטיגסטער פראָדוקט — באַוועל. דער קעניג באַוועל רופט פרויען צו פערלאָזען זייערע היימען, קינדער — די שולען. אַרבייט איז איבער גענוג פאַר אַלע אַ גאַנצען יאָהר.

דער שקלאַף וועט האָבען שטענדיג צו טהאָן, קיין שכל דאַרף מען צו דער אַרבייט ניט, בילדונג איז ניט נויטיג. די שקלאַפּענאַרבייט איז זעהר גוט צוגעפּאַסט צו דער באַוועל־פּראָדוקציאָן. שקלאַפּעריי איז געווען אַ נאַטירליכער פּראָדוקט פון עקאָנאָמישען לעבען פון די באַוועל־שטאַאַטען.

פּרואווען מיר צו פערגלייכען מענשען־ און לוינ־שקלאַפּעריי, קומען מיר צו גאַנץ אונערוואַרטעטע רעזולטאַטען. דער שקלאַף האָט דאָך, למשל, געדאַרפט דאַנקבאַר זיין דעם הערר זיינעם פאַר זיינע שטענדיגע חסדים. אַ קלייניגקייט, שטענדיגע אַרבייט! אַ גליק, דוכט זיך! און די שקלאַפּען האָבען גאָר געהאַט אַ מיאוסע טבע צו אַנטלויפען פון זייערע גוטהערציגע הערען. שוואַרצע אונדאַנקבאַרקייט! בלוט־הינד און בלוטיגע חיות־מענשען האָבען געדאַרפט דערמאָנען די לייכטזיניגע און פערדאָרבענע אַפריקאַנער מענשען אן זייערע פליכטען און אינטערעסען. האָט איהר, אדרבא, אַמאָל געהערט, אַז אַ לוינאַרבייטער זאָל אַנטלויפען פון דער אַרבייט? איז דאָך זיין עובדא צו לויפען טאָג־טעגליך נאָך דער אַרבייט. אפילו איך, וואָס בין, ווי איהר זעהט, ניט קיין געוועהנליכער אַרבייטער, נור אַ גאַנצער אינטעליגענט, האָב זיך ניט איינמאָל געכאַפּט ליגענדיג אין אַ פּראַכטוואָגען, יאָגענדיג זיך איבער דער גרויסער גאָט'ס וועלט נאָך אַ פערדינסט. איז דען ניט, פון'ם שטאַנדפּונקט פון דעם אונטערנעהמער יעדענפאַלס, אַזאַ סיסטעם, וואָס צווינגט דעם אַרבייטער לויפען נאָך אַרבייט, בעסער און בעקוועמער פון אַ סיסטעם, וואָס צווינגט דעם אונטערנעהמער לויפ'ן נאָכ'ן אַרבייטער?

שקלאַפּען האָבען גאָר קיין חשק ניט אויפצושטעהן פריה. וויפיעל איהר זאָלט זיי ניט דערצעהלען, אַז פריה אויפשטעהן מאַכט אַ מענשען געזונד און קלוג און רייך, וועלען זיי אייך ניט גלויבען. דער שקלאַף קען קיינמאָל

ניט האָפּען צו בעקומען מעהר וויפיל ס'איז נויטיג צום לעבען. איז ער ניט קיין נאַר, און איילט זיך ניט. וועקען צו דער אַרבייט וועקט איהם דעם אויפזעהער'ס בייטש. זעהט איהר, לוינאַרבייטער, פרייע מענשען, דאַרף מען ניט טרייבען פון בעט מיט בייטשען גאָר. דעם אַרבייטער'ס מידער קאָפּ רוהט אויפ'ן קישען, דאַנעבען — אַן אַלאַרם־זייגער, ליבע הענד האָבען איינגענעהט אויפ'ן קישען זייער גוטען וואונש: שלאָף זיס. אונרהמנות'דיג איז אָבער דער וועק־זייגער, גאָר פריה שלעפּט ער אַרויס דעם אַרבייטער פון בעט. איז דען ניט בעסער פאַר'ן אונטערנעהמער יעדענפאַלס, אַז דער אַרבייטער זאָל זיך אַליין טרייבען צו דער אַרבייט, ווי דער בעל־הבית זאָל לויפען פריה בעגינען צוזאַמענשלעפּען די אַרבייטער?

קאָמישע מענשען זענען געוועזען די שווארצע! האָבען ווערים צופרעסען די בוימוואָל־פּלאַנץ, האָבען זיי געלויבט גאָט, וואָס זיי וועלען ניט האָבען קיין אַרבייט. אָרימע, פינסטערע געצענדינער! זיי האָבען גאָר ניט פערשטאַנען, וואָס פאַר אַ גליק ס'איז צו האָבען פיעל אַרבייט. יא, אַרבייט, ניט אַרבייט, זענען זיי געוועזען זיכער, אַז זיי וועלען האָבען זייער מיטאַג, דירה און קליידער. ווער וועט לאָזען אויסגעהן פאַר הונגער אַ גוטען פערד נור דערפאַר, וואָס ער האָט אַ צייט ניט וואָס צו טהון? ווערט אָבער אַ פאַבריק פערמאַכט, זענען אונזערע פרייע אַרבייטער גאָר ניט צופרידען. זיי פרעהען זיך ניט און דאַנקען ניט גאָט. פאַר זיי איז דאָס גאָר אַן אומגליק.

אַמאָליגע צייטען, ווען אַ שקלאַף איז קראַנק געוואָרען, האָט דעם שקלאַפּענהענדלער'ס זוהן געכאַפּט דעם בעסטען פערד און איז געשפּרונגען צום בעסטען דאָקטאָר, און די אַלטע „מיסוס“ און איהרע טעכטער פלעגען ניט שלאָפען גאַנצע נעכט און געהן אַרום דעם קראַנקען דריי־טויזענד־דאָלאַרדיגען ניגער. וועט זיך מיט אייך, לעזער, טרעפען, אַז איהר וועט ליידען פון שלעכטער פערדויאונג,

וואָס איז אייך געקומען פון ניט־דערעסען, און אייער בעל־הבית וועט הייסען זיין בנ'אָק גיכער נעמען דעם פיער־טויזענד־דאָלאַרדיגען אָטאָמאָביל און לויפען נאָך דעם בעריהמטען פּראָפעסאָר־ספּעציאַליסט, זאָלט איהר ניט פערגעסען באַלד לאָזען וויסען וועגען דער געשיכטע.

די שקלאַפעריי האָט, פאַרשטעהט איך, געהאַט איהרע דעפעקטען. דער גרעסטער דעפעקט איז דאָס, וואָס דער בעדייטענדסטער טייל פון'ם פּראָפיט פון דער שקלאַפענאַרבייט איז פערטהון געוואָרען אויף קויפען נייע שקלאַפען. דער קאַפּיטאַליסט פון נאָרד האָט ניט געדאַרפט אויסגעבען מיליאָנען אויף נייע אַרבייטער. האָבען זיך טויזענדער אָבגעטראָגען אין דער בעסערער וועלט, זענען שוין נייע טויזענדער געווען גרייט צו פערנעמען זייער אָרט. דער מעהרווערטה, וואָס דער אַרבייטער האָט פּראָדוצירט, האָט זיך אָנגעזאַמעלט אַלס קאַפּיטאַל אין דער פאָרם פון פאַבריקען, מאַשינען, אייזענבאַהנען. דער זידען אָבער איז אָבגעשטאַנען פון דער קאַפּיטאַליסטישער ענטוויקלונג, ער איז געבליבען גאָר אין אַ זייט.

עס איז אַ בעוויזענער היסטאָרישער פאַקט, אַז דער קלאַס, וואָס בעזיצט די רייכטימער פון לאַנד וועט פריהער אָדער שפּעטער אַריינכאַפּען די רעגיערונג אין זיינע הענד. די שקלאַפענאייגענטימער פון זיד האָבען געפאָדערט פון דער רעגירונג זי זאָל פערהיטען זייערע אינטערעסען. זיי זיינען געווען געגען אייזענבאַהנען אין נאָרד— און אָהן אייזענבאַהנען איז דאָך קיין קאַפּיטאַליסטישע ענטוויקלונג מעגליך; זיי האָבען געקעמפּפט געגען דער אינדוסטריאַליזירונג פון נאָרד, מורא האָבענדיג, אַז אַ גרויסע אינדוסטריעלע בעפעלקערונג וועט ווערען אַ גוטער מאַרק פאַר די פּראָדוקטען פון די נאָרד פאַרמערס, און דאָס וועט העכערען דעם פּרייז פון די לעבענסמיטלען, וואָס די שקלאַפען פערברויכען. בעזונדערס שאַרף

איז דער זידען ארויסגעטרעטען געגען אַ פּראָטעקציאָנס־טאריף, וואָס די קאַפּיטאַליסטען פון נאָרד האָבען געפאָדערט. מעהר פון אַלע אנדערע פאַקטאָרען, איז דער טאַריף שולדיג געווען אין דער מלחמה צווישען נאָרד און זיד. דאָס שטעהט ניט אין אייער קליינער טאָכטער'ס געשיכטע, פאַרשטעהט זיך. דאָרט דערצעהלט מען אונז, אַז גוטע מענשען פון די נאָרד שטאַאטען האָבען זיך אָנגעצונדען מיט אַ הייליגען פייער פון פיינדשאַפט צו שקלאַפעריי און האָבען בעשלאָסען צו בעפרייען די אָרימע שקלאַפען פון דער אונטערדריקונג פון שלעכטע מענשען פון די זיד־שטאַאטען, דאָס האָט געפיהרט צו דער מלחמה. איז דאָך אַ קשיא, פאַר וואָס האָט מען די אַבאָליציאָניסטען, וואָס האָבען געקעמפּפט געגען שקלאַפעריי, פערפאָלגט טאַקי אין די נאָרד שטאַאטען גופא, ניט וועניגער ווי אין די זיד־שטאַאטען? פאַרוואָס האָט מען געלינטשט לאַוודזשוי'ן אין אַ נאָרד־שטאַאט?

איז די רעפּובליקאַנער פּאַרטיי, אָדער איינער פון איהרע בעסטע פערטרעטער, לינקאָלן, ווירקליך געווען געגען שקלאַפעריי, האָבען די אַלע דאָקומענטען, וואָס קענען דאָס בעווייזען, געמוזט פערשווינדען אויף אַן אונפערשטענדליכען אופן. אין דער אמת'ן איז די מלחמה אויסגעבראָכען טראָץ די ערנסטעסטע פערזיכערונגען פון לינקאָלן'ס רעגיערונג, אַז שקלאַפעריי וועט מען לאָזען צורוה.

איז די רעפּובליקאַנער פּאַרטיי ווירקליך געווען געגען שקלאַפעריי, פאַר וואָס זשע האָט די רעגיערונג פון די נאָרד־שטאַאטען געגעבען די שקלאַפענאייגענטימער פון זיד ביז'ן יאָהר 1863 ערלויבנישען אריבערצוגעהן די פעדעראַלע גרענעץ, ווען נור זיי איז אויסגעקומען צו יאָגען זיך נאָך אַנטלאָפענע שקלאַפען?

ווי קומט עס, אַז אַ רעפּובליקאַנער קאָנגרעס האָט נאָך אין יאָהר 1861 געפּאַסט אַ רעזאָלוציאָן, נאָכדעם ווי אַכט זיד שטאַאטען האָבען זיך אָבגעשפּאָלטען, אַז זיי

וועלען זיך קיינמאָל ניט מישען אין די בעציהונגען צווישען די שקלאַפּען און ווייסע אין זיד.

ניין, ניין! ניט נור איז די רעפּובּליקאַנישע פּאַרטיי איינפערשטאַנדען געווען דערמיט, אַז די שקלאַפּענהעררען פון זיד זאָלען זיך געזונטערהייט האַלטען זייערע שקלאַפּען, נור זי איז געווען גרייט צו מאַכען שקלאַפּעריי פּאַר אַ שטענדיגע געזעצליכע אינסטיטוציאָן, אַבי נור אויסצומיידען אַ שפּאַלטונג.

עס איז נאַריש צו זוכען די אורזאַכען פון אַזאַ גוואַלדיגען אויפשטאַנד, ווי די סעצעסיאָניסטישע מלחמה, אין דער אויפרעגונג און רחמנות־געפיהל פון סענטימענטאַליסטען, אָדער אין דעם עמפּערטען מאָראַלישען בעוואוסטזיין פון אַ הייפעל גוטע מענשען. מיר לייקענען ניט, אַז מאָראַלישע געפיהלען זענען אַ פאַקטאָר פון ענטוויקלונג, אָבער ניט דער וויכטיגסטער, ניט דער הערשענדער.

דער וויכטיגסטער איז די עקאָנאָמישע ווירקליכקייט.

די מלחמה איז געקומען, און האָט געמוזט קומען, וויל צוויי עקאָנאָמישע סיסטעמען, שקלאַפּעריי און קאַפּיטאַליזם, האָבען ניט געקענט לעבען רוהיג אונטער איין דאַך. יעדעס סיסטעם האָט געפאָדערט געזעצען צו פערהיטען איהרע אינטערעסען. די אינטערעסען זענען געווען ענטגעגענגעזעצטע. אי נאָרד, אי זיד האָט געוואָלט קאָנטראָלירען די רעגירונג. די מלחמה האָט געדאַרפט בעשטימען, ווער איז עקאָנאָמיש שטאַרקער. דער זידען האָט געכאַפּט אַ מפּלה אויפ׳ן שלאַכטפעלד, און מיט איהם — די שקלאַפּעריי, און דאָס אויף שקלאַפּעריי געבויטער עקאָנאָמישער סיסטעם.

אין דער מלחמה צווישען נאָרד און זיד זענען ניט געשטאַנען אין קאָן קיינע אַרבייטער אינטערעסען. געשלאָגען האָט מען זיך צוליב דעם טאַריף. דאָס איז געווען אַ קאַמפּף צווישען שקלאַפּענהערר און קאַפּיטאַליסט. עס זענען אָבער געווען אין לאַנד אַנדערע קלאַסען. זיי האָבען

ניט געהאַט קיין שום אינטערעס אין דער מלחמה, און זענען דאָך געווען אין די ערשטע רייהען פון די קעמפּפער.

אין די זיד־שטאַאַטען האָט געלעבט אַ גרויסע ווייסע בעפעלקערונג. זיי זענען געווען אָרימע לייט, האָבען בעאַרבייט די אָרעמע פאַרמס אין דער דאָזיגער געגענד, וואו ביימוואָל וואַקסט ניט. זיי האָבען ניט עקספּאָרטירט און ניט אימפּאָרטירט קיין פּראָדוקטען. זיי האָבען ניט געהאַט וואָס צו פערקויפען, און האָבען כמעט גאָר ניט געקויפט ביי אַנדערע. זיי האָבען פּראָדוצירט דאָס ביסעל וואָס זיי האָבען געדאַרפט, ביי זיך אין דער היים. אַ פּאָר שאָף, אַ קוה אָדער צוויי איז דאָס גאַנצע אייגענטום זייערע געווען. זיי האָבען געזייהט אַביסעל קאָרן צום עסען, טאַבאַק צום רויכערן, קייען, שמעקען. זייערע ווייבער האָבען געוועבט און געשפּינט. די בעל־הבית'ישקייט איז געווען אַ גאַנץ פּרימיטיווע. ניין־צעהנטעל זענען זיי געווען פון דער זיד־בעפעלקערונג. אַ מינאָריטעט פון זיי האָט וואָטירט. קיינער פון זיי האָט ניט געקענט האָפען אויסגעקליבען צו ווערען צו אַן אַמט. פעראַכט האָבען זיי אַלע, אי די שקלאַפען, אי די שקלאַפענמאַגנאַטען. און דאָך, ווי נור ס'האָט זיך אָנגעהויבען די מלחמה האָבען די אָרימע, אונוויסענדע, ווייסע פון זידען אַ וואָרף געטהאָן זיך אין קאַמפּף צו פערטיידיגען אַן עקאָנאָמישעס סיסטעם, וואָס האָט זיי ערנידריגט גאַנצע דורות־ווייז.

וואָס האָבען די דאָזיגע אָרימע מענשען געהאַט צו טהון מיט טאַריף, מיט פרייעם האַנדעל? אויב עמיצער האָט יא געקענט געווינען מאַטעריעל, פּאָליטיש פון דער אָבשאַפונג פון דער שקלאַפעריי, זענען דאָס געווען די אָרימע ווייסע פון זידען. נור אנשטאַט אין זינען האָבען זייערע אייגענע אינטערעסען, זענען זיי געגאַנגען, אַלס קאַנאָנען־פלייש, אין די אינטערעסען פון אַ קלאַס, וואָס האָט זיי טיעף פעראַכט. ניט האָבענדיג פאַר וואָס צו קעמפּפען, האָבען זיי געקעמפּפט פאַר פּרינציפּען, גע־

רעכטיגקייט, גאָט, פאַטערלאַנד. און האָבען אַנדערע געפיהלט, אַז די מאָטיווען זענען קיין מאָטיווען ניט, האָבען זיי גע׳טענה׳ט, אַז זיי פערטיידיגען זייער אייגענטום, זייערע ניגערס. קאָמישע מענשען! זיי האָבען דאָך גאָר קיין ניגערס ניט געהאַט. ניט מעהר פון 8% פון דער זיד־בעפעלקערונג האָבען געהאַט שקלאַפען. אָבער מענשען זענען ניט דאָס, וואָס זיי זענען, נור וואָס זיי שטעלען זיך פאָר אַז זיי זענען. אַ מענש, וואָס האָט ניגערס נור אין זיין פאַנטאַזיע, וועט קעמפפען מיט מעהר היץ נאָך, ווי דער „דזשענטעלמאַן“, וואָס האָט ניגערס אויף דער פלאַנטאַציע; דער בירגער־קריעג בעווייזט אַן איבריג מאָל, ווי גערעכט קאַרל מאַרקס איז געווען, זאָגענדיג: „די הערשענדע אידעען פון יעדער צייט זענען די אידעען פון איהר הערשענדען קלאַס“.

זענען די שקלאַפענהערען אויף געגאַנגען אין דער מלחמה? יא, געווים. די דזשענטעלמען האָבען וועניג געשראָקען זיך פאַר דער מלחמה: זיי האָבען געקוקט אויף איהר מיט דעם נאַרישען גדלות און טעמפקייט פון אַן אָקס, וואָס לויפט אַנטקעגען דעם לאָקאָמאָטיוו. וואָס פאַר אַן אידעע האָבען זיי געקענט האָבען פון דער גרויסער קראַפט פון די נאָרד־שטאַאַטען? אין זייערע אויגען האָבען ניט געהאַט קיין שום ווערט די אַלע גוסאייזען־אויבען, פייער־שפּייענדע פאַבריקען, די טויזענדער מיילען אייזענבאַהן רעלסען. זיי האָבען געלעבט אין אַן אַנדערער אַלטמאָדישער צייט, זיי האָבען גע׳חלומ׳ט פון אַ פערזענליכען מוסקול־קאַמפף, און אין אמת׳ען איז דאָס געווען אַ קאַמפף צווישען ברוטאַלער קראַפט פון איין זייט, און אינטעלעקט און אינדוסטריע פון דער אַנדערער זייט.

די נאַרישע שקלאַפענהעררען האָבען זיך געטרייסט, אַז די מלחמה וועט דויערען ביז פריהשטיק־צייט, און אַז גאָר לאַנג — ניט מעהר ווי דרייסיג טעג. זיי האָבען ניט געטראָפען. זיי האָבען זיך געפּרואווט איינרעדען, „אַז

עס איז גענוג צו ווייזען דעם יענקי אַ בעזעם, ער זאָל אַנטלויפען“, אָבער גאָר גיך האָבען זיי זיך איבערציינגט, אַז דער פיינד איז שטאַרק און טהוט אָן צרות.

אויף דער מלחמה האָט מען אין זידען געקוקט ווי אויף אַן אַנגענעהמען שפאַציערגאַנג; האָבען זיך די יונגע לייבען פון דער געזעלשאַפט אויסגעפוצט אין נעטע גרויע מונדירען און האָבען זיך געשטעלט אויף דער שפיץ פון דער קאָנפעדערירטער אַרמעע, אַלס לייטענאַנטען, קאַפיטאַנען, גענעראַלען. צום אונגליק האָט זיך די מלחמה פאַרצויגען אַביסעל לענגער, און פיעלע יונגע לייט פון די בעסטע פאַמיליען זענען געפאַלען אויפ'ן שלאַכטפעלד. און דאָס אונאַנגענעהמסטע איז געווען דאָס, וואָס זיי זענען געטויט געוואָרען פון מענשען, מיט וועלכע מען האָט זיי אפילו ניט בעקענט, ווי עס פאָדערט זיך נאָך'ן עטיקעט. די אַריסטאָקראַטען־דענדים האָבען זיך אָנגעהויבען צו פיהלען גאָר ניט היימיש, עפעס איז אַ מלחמה גאָר ניט קיין געשעפט פאַר דעליקאַטע, קולטיווירטע מענשען, עפעס האָט געדאַרפט געטהאָן ווערען צו רעטען די אַריסטאָקראַטיע פון זידען. נאָכ'ן פאַל פון פאָרט דאָנעלסאָן נעמט אָן דער קאָנפעדערירטען־קאָנגרעס אַ רייהע בעשלוסען, וואָס בעפרייען פון מיליטער־דיענסט יעדען, וואָס האָט ניט ווייניגער פון 20 שקלאַפען. שפעטער־צו האָט מען די צאָהל שקלאַפען פערקלענערט ביז צו צעהן. די בורזשואַ, וואָס האָבען ניט געהאַט קיין שקלאַפען, האָבען זיך געקאָנט אויסקויפען פון דיענסט, צאָהלענדיג בעשטימטע געלד, אָדער טהוענדיג אַן אַנדערע נויטיגע אַרבייט. עס איז איבעריג צו זאָגען, אַז מען האָט גאָר ניט געפרעגט קיין דעות ביי די אָרעמע ווייסע מאַסען, ווי זיי געפעלט אַזאַ בעשלוס.

מיר בעהויפטען ניט, אַז אַלע שקלאַפענהעררען האָבען זיך בענוצט מיט די דאָזיגע פריווילעגיעס. פיעלע האָבען געקעמפפט ביז'ן סוף, ווי מוטיגע מענשען. אָבער

אַנדערע פון זיי זענען אוועק געקראָכען צו דער מאַמע׳ן אַהיים דורכ׳ן טהיר, וואָס די רעגירונג האָט זיי ליעבענסווירדיג געעפענט. אין יענער צייט איז דאָס געווען א גאַנץ געוועהנליכע זאַך, אַז רייכע אַריסטאָקראַטען זאָלען צוטיילען זייערע שקלאַפען צווישען זייערע זיהן, כדי זיי זאָלען ניט דאַרפען געהן אין מלחמה.

אין די זיד־שטאַאַטען איז געווען נאָך א געזעלשאַפטליכער קלאַס, וואָס האָט געשפּיעלט א געוויסע ראָל אין געזעלשאַפטליכען לעבען. דאָס זענען די סוחרים. זיי זענען ניט געווען פעראינטערעסירט אין דער מלחמה. זיי זענען געווען צו קלוגע מענשען זיי זאָלען געהן ריזיקירען זייער לעבען פאַר פּרינציפּען און גערעכטיגקייט. זיי האָט מען געמוזט צוציהען מיט א ממשות׳דיגער זאַך. דער קאָנפעדערירטען־קאָנגרעס האָט זיי געגעבען א פיינע מתנה: ער האָט מבטל געווען אַלע חובות פון די זיד־סוחרים. די מיליאָנען, וואָס זענען געקומען די פאַבריקאַנטען און סוחרים פון די נאָרד־שטאַאַטען, האָבען זיי זיך אַריינגעלעגט אין די טייסטערס, אָדער קאַסען. מען רעכענט, אַז דאָס איז געווען א סך־הכל פון צווישען 50 מיליאָן און דריי הונדערט מיליאָן דאָלער. איצט ווייסען מיר דעם סוד, פאַרוואָס דער מיטעל־קלאַס פון זידען האָט געקעמפּפט פאַר אונאבהענגיגקייט. זיי און די געבילדעטע קלאַסען האָבען געגעבען אָפיצירען דער אַרמיי, און געפיהרט אין שלאַכט די אָרימע, נאַרישע מענשען וואָס האָבען נאָרנישט געקענט געווינען, און פערלירען זעהר פיעל.

2260.

א פּאָר מייל וועסט פון קאָלומבוס, אָהייא, קוקט אין טהאָל אַריין א פיין וואַלדיג בערגעל. אין דער צייט פון מלחמה איז דאָרט געווען א געפענגניש־לאַגער פאַר די קאָנפעדערירטע. א גרויסער שטיין איז דער איינציגער מאָנועמענט, וואָס דערמאָנט אָן די געפאַלענע „יונגען אין גרויען“. די אויפשריפט דערצעהלט, אַז „דאָ זענען בע־

גראָבען 2260 אונבעקאַנטע קאָנפעדערירטע סאָלדאַטען". צוויי טויזענדע און צוויי הונדערט און זעכציג מענשען־לעבענס! — אונבעקאַנטע... אַלע אונבעקאַנטע... קיין איין נאָמען. קיינער האָט זיך ניט געגעבען די מיה צו דערוויסען זיך די נעמען פון די טויזענדער. פאַרגעסט ניט, אַז געפאַלען זענען זיי ניט אויפ׳ן שלאַכטפעלד; זיי האָבען געפונען דעם טויט אין איינער פון די ליעבע, געזונדע, אַנגענעהמע געפאַנגענשאַפטס־לאַגערען, וואָס ווערען אַזוי פיין געמאָהלען און שטאַרק געלויבט פון די געשיכטס־שרייבער פון נאָרד. צוויי מייל פון דער הויפּטשטאָדט פונ׳ם גרויסען שטאַאט אָהייאָ, אין אַנגעזיכט פון הערליכע קריסטליכע קירכען, זענען די אָרימע יונגען אומגעקומען פון גאַנגרענע, פיבער, קרעמפּפען אין די צעהנדליגער יעדע נאַכט. און אינ׳ם גאַנצען לאַנד איז ניט געווען קיין איין מענש, וואָס זאָל מיט עפּעס בעצייכענען דעם אָרט פון זייער לעצטער רוהע, וואָס זאָל אויפשרייבען זייער נאָמען אויף אַ שטיין אָדער ברעט איבער זייערע איינזאַמע קברים. זיי זענען דאָך געווען פּשוט׳ע אַרבייטער! סאָלדאַטען, וואָס קעמפּפען פאַר זייער הערשער־קלאַס. אָפיצירען, וואָס קומען ארוים פונ׳ם העכערען קלאַס, שטאַרבען זעלטען אין געפאַנגענשאַפטס־לאַגערען. זיי בייט מען אויס, מען לאָזט זיי ארויס אויפ׳ן עהרענוואָרט און יעדנפאַלס גיט מען זיי געזינדערע, בעסערע וואוינונגען. אַלטע קאָנפעדערירטע סאָלדאַטען האָבען מיר ניט איינמאָהל דערצעהלט, אַז ווען זיי זענען אַלס געפאַנגענע געלעגען אין קעמפּ טשיז, האָט זיך קיינמאָל ניט געטראָפען, אַז אַן אָפיציר זאָל קומען אין דער פריה און אויסרופען אַלע נעמען צו דערוויסען זיך, ווער איז געשטאָרבען ביי נאַכט.

מיר, אַרבייטער, טראָגען אַלע לאַסטען אין צייט פון מלחמה, אָדער שלום. דער רוהם, דער כבוד, וואָס מלחמה ברענגט, נעמען זיי זיך, אונזערע הערשער. דעם אַרביי־

טער׳ס חלק און רוהם איז שטינקענדע וואונדען, צובראָכענע גלידער, רואינירטע געזונד, טויט און מאַסען קברים, מיט דער אויפשריפט: דאָ זענען בעגראָבען... אונבעקאַנטע.

און דאָך זענען געווען מענשען, וואָס האָבען זיי געקענט, און ליעב געהאַט. אינ׳ם זוניגען זיד, אויף די ליימיגע ברעגען פון מיסיסיפי, אין די זומפען פון לואיזיאַנאַ, אין די אונענדליכע פרעריען פון טעקסאַס האָבען טויזענדער מוטער׳ס און טויזענדער פרויען אין אַנגסט און שרעק געוואַרט פון טאָג צו טאָג, פון חודש צו חודש, אויף איהם, וואָס וועט ניט קומען קיינמאָל שוין. און געקומען זענען יאָהרען, און פערגאַנגען זענען יאָהרען, און אויף דעם איינזאַמען וועג האָבען אַלץ מידע, הונגעריגע אויגען, געזוכט די ליעבע געשטאַלט, וואָס איז פערשוואונדען אויף אייביג. געזיפצט האָט דער נאָרד־ווינד אין די שמעקענדיגע פיכטענבוימער, לאַכענדיג האָט דער פריהלינג געגריסט דאָס לאַנד, און ווילדע פערשייטע גענז זענען געפלויגען צום גאָלף צו, און קליינע חיות האָבען געפלאַפעלט אין די בלעטלעך, און אַלץ וואַרטען זיי, די אומגליקליכע, וואַרטען אָהן אַ סוף, האָפען, האָפען און קיין האָפנונג איז ניטאָ. אין דער טויטקייט פון דער נאַכט וואַכען ווייבער אין פערוואָרפענע הייזלעך. ניט זיי הערען זיך צו צום געזאַנג פונ׳ם שפאָט־פויגעל, וואָס רופט זיין געליבטע אין דער לבנה־בעגאָסענער נאַכט; ניט זיי הערען זיך צו צום זיד־ווינד, וואָס שעפטשעט אין די מאַגנאָליאַ־בוימער; מיט אַ צובראָכענעם האַרץ הערען זיי זיך איין אין דער פינסטערניש, אָבער זיי פערנעמען ניט די ליעבע טריט.

„מלחמה איז גיהנום“. דעם רייכען מאַנ׳ס מלחמה איז דעם אָרימען מאַנ׳ס גיהנום.

לעבען און אייגענטום.

האָט איהר אַמאָל געהערט פון אַ גענעראַל ראַקפעלער, מאַיאָר קאַרנעגי? ניין? פאַרוואָס ניין? איז דען

ניט דער מיליטער־דינסט אין דער פעדעראַלער אַרמיי געווען אַן אַנגענעהמע פליכט ? האָבען ניט אַלע מענער פון 18 ביז 45 געדאַרפט צאָהלען דעם בלוט־שטייער ?

ניט אַלע, מיין ליעבער, האָט ניט קיין טעות. דאָס געזעץ האָט געזאָגט, אַז אין דער היים מעגען בלייבען אַלע, וואָס קענען דינגען אַן אַנדערען אויף זייער אָרט. די רעפּובליקאַנער פּאַרטיי איז אין יענע צייטען, ווי איצט, געווען ניט מעהר ווי אַ משרת פון דעם קאַפּיטאַליסטען־קלאַס, די פּאַרטיי האָט שוין געזעהן ווי ס’איז פערהיטען די טייערע לעבענס פון דעם אייגענטימער־קלאַס. געמוזט האָבען דיענען פּראָלעטאַריער, מענשען אָהן אַ היים, אָהן פּראָדוקציאָנס־מיטלען, אָהן ערד ; די אייגענטימער האָבען געהאַט אַ ברירה, האָבען זיי געהאַט אַ חשק, האָבען זיי געקענט געהן דיענען. זיי זיינען אָבער ניט געווען אַזעלכע נאַראָנים, זענען די מייסטע פון זיי געבליבען זיצען אין דער היים, האָבען געטהון געשעפט, און די אָרימע אַרבייטער האָבען זיי געגעבען אַ שאַנס צו פערגיסען זייער בלוט אויף די זידליכע שלאַכטפעלדער.

מאַרק האַנאַ, דער אַמאָליגער כהן גדול פון דער רעפּובליקאַנער פּאַרטיי, איז געווען אַן אַנגראָ באַקאַליי־הענדלער אין קליוולאַנד, ווען די מלחמה איז אויסגעבראָכען. דער גרויסער געשעפטס־מאַן האָט געדאַרפט צאָהלען וועקסלען, מאַכען געשעפטען, און האָט ניט געהאַט קיין איבריגע צייט צו ערפילען זיינע מיליטער־פליכט. האָט ער זיך געדונגען אַ מענשען, וואָס זאָל פאַר איהם געהן, אין דער מלחמה, ניט איג’ם געשעפט ; דעם מוטיגען, העלדישען האַנאַ האָט די גרויסע אַרמעע פון דער רעפּובליק צוויי יאָהר פאַר זיין טויט אויסגעקליבען פאַר איהר עהרען־מיטגליד. אָבגעגעבען כבוד האָט מען דעם בכבוד’יגען האַנאַ, און קומען קומט עס גאָר דעם אונבעקאַנטען פּראָלעטאַריער, וואָס האָט איהם פערטראָטען אויפ’ן שלאַכט־פעלד.

דזשאָהן ד. ראָקפעלער האָט גראָד דאַמאָלס געהאַט

אָנגעהויבען זיין בעריהמטע נאַפּט־קאַריער, דער פּיעל־פּערשפּרעכענדער יונגער מאַן האָט געהאַט בילכערעס צו טהון, ווי טויטען מענשען, אָדער, וואָס איז נאָך ערגער, לאָזען זיך טויטען. אויך ער האָט געקעמפּפט אין דער שרעקליכסטער מלחמה פונ'ם ניינצעהנטען יאָהרהונדערט ניט אַליין, נור מיט אַ געדונגענעם מענשענ'ס הענד.

פּיערפּאָנט מאָרגאַן איז געווען פיער און צוואַנציג יאָהר אַלט, ווען לינקאָלן האָט זיך געווענדט צו די וואָלונטירען. מאָרגאַן איז געווען אַ קאַלעדזש־אַטלעט, אַ פּיזיש זעהר שטאַרקער מענש. ער האָט אָבער געמוזט זיין אַביסעל טויבליך, דען לינקאָלן'ס אויפרוף האָט ניט דערגרייכט צו איהם. אַלס פּראַקטישער מענש האָט ער געפּראוווט זיין גליק, אָבקויפּענדיג ביי דער רעגירונג פּערבראַקירטע ביקסען צו $3.50 און פערקויפענדיג זיי דערזעלבער רעגירונג צו $22.50 אַ שטיק. אַ פיינע פּינאַנסאָפּעראַציאָן פאר אַזאַ יונגען מענשען! ווען די רעגיערונג האָט זיך געכאַפּט, האָט זי זיך אָבגעזאָגט צו בעצאָהלען דעם פּאַטריאָטישען דזשענטעלמען, און מאָרגאַן האָט זיך ניט געפּוילט איינגעבען אויף דער רעגירונג אין געריכט. דער העכסטער געריכט פון די פעראייניגטע שטאַאטען האָט נאָך לאַנגע חקירות ודרישות צוגע'פּסק'ענט מאָרגאַנ'ען די געלד, וואָס ער האָט געפּאָדערט. זאָל מאָרגאַן געוועזען זיין אַן אָרימאַן, וואָלט ער אַלס פּעררעטהער געכאַפּט די שטריק.

אַנדריו קאַרנעגי האָט יאָ געשמעקט פּולווער, ער איז געווען אין דער בעריהמטער בול ראָן שלאַכט. איך קען איך ניט זאָגען, צו האָט מען דער שלאַכט געגעבען דעם נאָמען נאָך דער בעריהמטער פּליטה, וואָס אַנדריו האָט געמאַכט, אפשר איז דאָס אַ פּאַלשע סברה. אָבער אַ פּאַקט איז, דאָס אַנדריו האָט געמאַכט פּליטה, און געהאַלטען אין איין לויפען, ביז ער איז דערלאָפען קיין פּענסילווייניא

און זיך פערזאָרגט מיט אַ מענשען, וואָס זאָל אויסדיענען זיין טערמין מעשה העלד אין דער פעדעראַלער אַרמיי.

ראקפעלער, מאָרגאַן, קאַרנעגי זענען ניט די איינציגע מיליאָנערען, וואָס האָבען זיך אויסגעדרעהט פונ׳ם מיליטער־דיענסט אין דער געפעהרליכער צייט. כמעט אַלע בעדייטענדע געשעפטס־לייט פון 1861—65 זענען ניט געוועזן בעסער פון זיי. מיר זאָגען דאָס ניט וועגען אַלע רייכע מענשען, און יעדען איינעם פון זיי. אָבער די בורזשואַזיע פון נאָרד האָט, אַלס קלאַס, אויסגענוצט די רעגירונג, וואָס פערטיידיגט אייגענטום, אַלס מיטעל צו בעפרייען די אייגענטימער פון זייערע מיליטערישע פליכטען.

דאָס געזעץ, וואָס האָט די רייכע געגעבען אַ מעגליכקייט צו בלייבען אין דער היים, איז געוועזן אַמיאַוסער אַקט פון קלאַסענגעזעצגעבונג. פערשטעהט זיך, מען האָט ניט געזאָגט די אָרימע בירגער „איהר, אָרימע לייט, מוזט געהן דיענען, די רייכע — מעגען, אויב זיי ווילען“. וואָס הייסט, מיר זענען דאָך אַלע גלייך פאַר׳ן געזעץ. ניטאָ קיין קלאַסען אין אונזער לאַנד, דאָס געזעץ זאָגט בפירוש „אַלע, פון 18 ביז 45 יאָהר דאַרפען דיענען“ — אַלע, אויסער יענע, וואָס קענען זיך ערלויבען שטעלען אַן אַנדערען אויף זער אָרט. אין אַ פרייען לאַנד, ווי אונזערע פעראייניגטע שטאַאטען, האָבען פאַבריק־אַרבייטער, גאַסען־קעהרער, שניידער־יונגען די זעלבע רעכט, וואָס אַ ראַקפעלער, אַ קאַרנעגי. אַלע קענען דינגען אַן אַנדערען אנשטאט זיך. איי וואָס, זיי האָבען ניט דאָס נויטיגע געלד, איז דאָך דאָס זייער אייגענע שולד.

דערפאַר האָט מען די אַרבייטער ניט געדאַרפט שלעפען איבער געוואַלד אין דער אַרמעע. זיי זענען געגאַנגען מאַסענווייז מיט׳ן אייגענעם גוטען ווילען. גאַנצע טרייד־יוניאָן לאָקאַלס זענען צוגעשטאַנען צו דער אַרמעע. מען דאַרף געהן רעטען דאָס פאַטערלאַנד, אַ קליינינקייט?

פרעגט זיי בחרם, צו האָבען זיי גאָר געהאַט אַ פאַטערלאַנד. אַ גרויסער טייל פון זיי האָבען געצאָהלט עטליכע סענט אַ וואָך צוליעב גאַראַנטירען זיך אַ פּאָר אַרשין ערד אין בית־עולם. דאָס איז געווען דער גאַנצער חלק זייערער, וואָס זיי האָבען געהאַט אין ליעבען פאַטערלאַנד. אַנדערע האָבען געהאַט אייגענע הייזלעך, גאַנץ אָרימע, האָבען זיי געקעמפפט פאַר דער נאַציאָנאַלער פאָהן. ווען אַ מענש האָט גאָרנישט, האָט ער נאָך אַלץ זיין פאָהן. ס'מעג זיך זיין ניט זיינע, ער קען אָבער זאָגען, מיין פאָהן — דערצו זענען פאָהנען פאַראַן אויף דער וועלט.

עהרע קומט ניט נור די ערוואַקסענע קינדער פון אַרבייטס־פאָלק, נור אויך זייערע יונגע קינדער. מעהר ווי די העלפט פון די סאָלדאַטען פון דער פעדעראַלער אַרמעע זענען געווען אינגלעך, ביז 21 יאָהר. אָרימע, נאַרישע קינדער! זיי האָט בעצויבערט דאָס גלאַנץ פון די מונדירען מיט די מעשענע קנעפּ און דער קלאַנג פון טראָמפּעטען און האָרן, דער נאַרישער גלאַנץ און קלאַנג האָט פערפיהרט די אָרימע קינדער צום טויט, און ניט ווילענדיג דערמאָנען מיר זיך אָן דעם ראַטענפאַנגער פון האַמעלן, וואָס פלעגט די קינדער פון דער אַלטער שטאָדט פערנאַרען מיט זיין צויבער־קונסט אויף אייביג. וואָלט דען ניט געווען עהרענהאַפטער אויפ'ן שפּיץ פון דעם סאָלדאַטען־מאָנומענט צו שטעלען די סטאַטוע פון אַ אינגעל מיט רויטע באַקען און רונדע אויגען אנשטאַט דעם מענש מיט'ן באָרד, וואָס שטעהט איצט דאָרט? אָדער אפשר שעהמען מיר זיך מיט די קינדער־באַטאַליאָנען פון 1861, די אינגלעך־סאָלדאַטען, די „יונגען אין בלויען"?

די לעצטע שורה איז: דער מענש אָהן אַ ניגער האָט זיך געשלאָגען מיט'ן מענש אָהן פאַטערלאַנד. און די שקלאַפען ווערען און קאַפּיטאַליסטען זענען זיך, אַלס קלאַס, געשלאָפען רוהיג אין דער היים.

די מלחמה און די קירכע.

מיר זענען אַ קריסטליכע נאַציאָן. קריסטענטום איז די רעליגיאָן פון מענשענליעבע און פרידען. האָב ליעב דיין נעקסטען, האָב ליעב דיינע פיינד, פרעדיגט דער נאַזאַרענער. וואָס האָבען אָבער די פערטרעטער פון דער קריסטליכער קירכע געטהון אין דער צייט פון מלחמה?

פיער יאָהר האָבען נאַרישע אַרבייטער געקוילעט זייערע ברידער אין די הונדערטער טויזענדער, דאָס בלוט פון די אומגעקומענע האָט אָנגעזאַפט הונדערטער שלאַכטפעלדער, די קולות פון די שטאַרבענדע לעגיאָנען האָבען אויפגעריסען די הימלען. האָבען די פערטרעטער פון דער קירכע, ווי איין מענש, אויפגעהויבען זיך געגען דעם אונערהערטען מאָרד פון אונשולדיגע? ניין! און פאַרוואָס? די קירכע איז, ווי יעדע מענשליכע אינסטיטוציאָן, ניט מעהר ווי אַ פראָדוקט פון איהר סביבה. איינצעלנע מענשען וואַקסען איבער זייער סביבה. אָבער דאָס זענען אויסנאַהמען. די קירכע איז שטענדיג געווען דער אויסדרוק פון דער אַרומיגער געזעלשאַפט.

היינטיגע צייטען איז שקלאַפעריי אַ שענדליכע אינסטיטוציאָן. אָבער ס'איז געווען אַ צייט, ווען שקלאַפעריי איז אַנערקענט געוואָרען פון געזעץ, מאָראַל און זיטע. בעפרייען אַ שקלאַף האָט מען ניט געטאָרט; דאָס איז גנבה. אויפהעצען שקלאַפען צו בעפרייען זיך איז געווען אַ פערברעכען. די שקלאַפענהערען זענען געזעסען אויבען אָן אין די קירכען און געצאָהלט די גייסטליכע זייער געהאַלט. און יענע האָבען געטייטשט די הייליגע כתבים, ווי ס'האָט זיך בעסער געלוינט די שקלאַפענהערען. זיי האָבען געהאַלטען פרומע דרשות און פערטיידיגט היים שקלאַפעריי. די געזעצען, מענשליכע און געטליכע, האָבען פערשטאַרקט און געשיצט די שקלאַפעריי.

נאָך פאַר'ן בירגער־קריג האָבען זיך די פערשידענע

רעליגיעזע קערפערשאַפטען, ווי די מעטאָדיסטען, באַפטיסטען, פרעסביטעריאַנער צושפאָלטען זיך אין צוויי פיינדליכע לאַגערען. דער מייזאָן און דיקסאָן האָט צושיידט ניט נור קאַפיטאַליזם און שקלאַפעריי, נור האָט אויך צוטיילט די רעליגיעז־קירכליכע וועלט אין קעמפפענדע צדדים. יעדער צד האָט געדינט דעם הערשענדען קלאַס פון זיין טייל לאַנד און האָט פערטיידיגט זיינע אינטערעסען און מיינונגען. מענשען, וואָס האָבען געשעפט זייער גלויבען פון דערזעלבער ביבעל, האָבען אין זידען געפרעדיגט שקלאַפעריי, און אין נאָרדען — די אָבשאַפונג פון שקלאַפעריי.

טויטען אַ מענשען איז אַ זינד. אין דער תורה שטעהט: ניט טויט! קלאָרע רייד, דוכט זיך? איך געה ניט צו ווייט, איך פאָדער ניט דאָס אונמעגליכע, עס איז גאַנץ נאַטירליך, צ. ב., וואָס אַ ווייסער מענש טויט אַ שוואַרצען, האָט איהם דאָך גאָט געגעבען אַזאַ עקעלהאַפטע שוואַרצע הויט. איז דאָס ניט אַ גוטער כשר'ער מאָטיוו צום טויטען?

עס איז אויך גאַנץ נאַטירליך, וואָס אַ ווייסער קריסט קען ניט גלייכגילטיג קוקען אויף דעם ווייסען געצענדינער. סיי ווי סיי וועלען דאָך די אומגליקליכע ניט־געטויפטע מוזען געהן אין גיהנום אריין. וואָס איז דער אונטערשיד, צו אַביסעל פריהער, צו אַביסעל שפעטער.

אַז אַ קריסט, אַ ווייסער, פון דייטשער נאַציאָנאַליטעט קען ניט ליידען אַ קריסט, אַ ווייסען, פון פראַנצויזענלאַנד, דאָס איז אויך גאַנץ פערשטענדליך. זיי זענען פון דערזעלבער קאַווקאַזער ראַסע, און גלויבען אין דעמזעלבען גאָט, אָבער זיי טהוען תפלה אין פערשידענע שפראַכען, און ס'איז זעהר מעגליך, אַז גאָט געפעלט גראָד ניט יענעמס תפלה, מוז מען דאָך זיך איינשטעלען פאַר זיין כבוד! אָבער ווייסע, קריסטען, וואָס רעדען די זעלבע שפראַך, און בעטען צו גאָט אין דערזעלבער קירכע, זאָלען גאָר מאָרדען איינער דעם אַנדערען אין די טויזענדער — דאָס פערשטעה

איך שוין נישט. און איז דען ניט מיט יעדען רעגימענט סאָלדאטען ארומגעפּאָהרען א גייסטליכער, און געבעטען גאָט צו בענשען די מערדערישע האנד, וואָס וועט אומברענגען די ברידער? — ניין, ווי איהר ווילט זיך, איך בין דאָס ניט משיג און פרעג זיך: זענען מיר א קריסטליכע נאציאָן?

וואונדערען זיך איז אייגענטליך ניטאָ וואָס. די קירכע איז אונטער דער שליטה פון דעמזעלבען געזעץ, וואָס זאָגט: רעכט איז דאָס, וואָס איז גוט פאר דעם שטארקסטען קלאס פון דער געזעלשאפט. דאָס, וואָס די קירכע טהוט, ווערט בעשטימט ניט פון איהרע טראדיציאָנען, רעליגיעזע דאָגמען, נור פון די עקאָנאָמישע אינטערעסען פון די גייסטליכע. קירכע און רעליגיאָן זענען צוויי פערשידענע זאכען. די קירכע איז אונטערטעניג דעם הערשענדען קלאס.

די קאמפּיין־לאזונגען.

צווישען די ערשטע געזעצען, וואָס דער רעפּובליקאנער קאָנגרעס האָט אָנגענומען, איז געווען דער הויכער פּראָטעקציאָנס־טאריף. כאראקטעריסטיש איז, דאָס די קאָנפעדערירטע רעגירונג האָט פאקטיש אָנגענומען די גאנצע פעדעראלע קאָנסטיטוציאָן, מיט אן אנמערקונג, אז קיין פּראָטעקציאָנס־טאריף טאָר ניט בעשטימט ווערען. מיר האָבען דאָ צוויי כאראקטעריסטישע אקטען פון צוויי קלאסען — די קאפּיטאליסטען און שקלאפּענהעררען.

די ארבייטער און סאָלדאטען האָט מען געצאָהלט מיט פּאפּירגעלד, וואָס איז שטארק געפאלען אין ווערט. די אלטע געשיכטע ווידערהאָלט זיך. די רעגירונג לאָזט ארויס פּאפּירען, וואָס זענען גוט צום בעצאָהלען אלע מיני חובות, אויסער צאָלען און שטייערען, וואָס קומען דער רעגירונג. „נא דיר, זאָגט די רעגירונג, מיין פּאפּיר, אָבער צוריק זאָל־

סטו עס ניט ברענגען. יעדער וועט דיר בעצאָהלען פאַר׳ן פּאַפּיר, אויסער מיר״.

ס׳איז גאַנץ נאַטירליך, אַז פון אַ דאָלאַר איז געוואָרען פערציג סענט גאָלד. האָט דער יונג אין בלויען בעקיטען זיינע דרייצעהן דאָלאַר צום סוף חודש, איז דאָס געווען פינף דאָלאַר גאָלד. אין אַ פּאָר יאָהר אַרום, האָבען ספּעקולאַטאָרס און באַנקירען דערלאַנגט די זעלבע פּאַפּירען אַנקעל סעם׳ען, און ער האָט געצאָהלט גוטע הונדערט־סענטיגע דאָלאַר פאַר פּאַפּירלעך, וואָס זענען ווערט געווען וועניגער פון העלפּט.

איי, האָבען מיר זיך דאָס געהיצט מכח געלד־פראַגען. איהר אַלע געדענקט נאָך, אַז מיר זענען אין 96טען געשטאַנען אין די גאַסען, אַרום די רעדנער־פּלאַטפאָרמס און דיסקוטירט וואַלוטא. מיר האָבען זיך געאַמפּערט וועגען אייפּגעבלאָזענער וואַלוטא, אינערען ווערט פּון געלד, אונבעגרענעצטען אויסגאָב פּון זילבער אין דער פּראָפּאָרציאָן פון 16 צו 1. דער, וואָס האָט זיך צוגעהערט צו אונזערע שמועסען פון יענער צייט האָט געקענט מיינען, אַז באַנק און געלד געשפּטען זענען אונזער ספּעציאַליטעט, און אין אמת׳ען האָבען מיר האַנטירט מיט זילבער, גאָלד און אונזער אייגענעם אפילו קיין קופּערנע מטבעות ניט געהאַט; מענשען, וואָס האָבען אייגענטליך ניט געוואוסט, וואו אייגענטליך ליגט זי, אייראָפּאַ, האָבען דוקא געוואָלט האָבען דאָלאַרס, וואָס זאָלען אין אייראָפּאַ האָבען אַ ווערט. פון דעם גאַנצען געלד־טומעל האָט אפשר איין מענש געהאַט נוצען. איך מיין ברייען׳ען.

איז ניט די גאָלד אָדער זילבער פראַגע, געהט אַ טאַריף סדרה. מען האָט אונז פיין אויסגעמאָהלט אַ גוטען מאָהלצייט מיט אַ הוהן־פּיסעל, וואָס שטעקט אַרויס פון אונטער דעם דעקעל, און מיר זענען שטאַרק נתפּעל געוואָרען, און גאָר ניט דערזעהען, אַז דאָס איז אַ געמעהל. גע־

כאַפּט ברענענדיגע פּאַקעלען און גלאָפּען דעמאָנסטרירען, גליקען האָט מען אונז צוגעזאָגט, אָבער אין דער ווירקליכקייט זענען די הוהן־פּיסלעך געווען נור אַ סימבאָל, און די גאַנצע הוהן איז אַ ניט־געשטיגענע, ניט־געפלויגענע, צום אַריינגאַרען נאַאיווע מענשען אין זאַק. איך גלויב ניט, אַז אַן עזעל, למשל, וואָלט מען געקענט אַרומפיהרען יאָהרען לאַנג ביי דער נאָז, דעמאָנסטרירענדיג איהם אַ בינדעל היי אויף אַ... בילד; אָבער מיר זענען דאָך ניט קיין עזעל, נור פרייע אַמעריקאַנער אַרבייטער.

אין דער פאָרלעצטער פּאָליטישער קאַמפּיין האָט זיך אַלץ געדרעהט אַרום אַ לעכערדיגען בייגעל און ווידער אַ געמאָהלענעם. געמאָהלען איז ער געווען גאָר פיין, ממש ס׳לעבט און געהייסען האָט מען קוקען אויפ׳ן בייגעל, און ניט אין לאָך אַריין. הערר טאַפּט איז אויפ׳ן ראַנד פון בייגעל אַריינגעפאָהרען אינ׳ם ווייסען הויז און מיר האָבען אַלץ געקייעט דעם לאָך.

פּראָלעטאַרישע פּאָדערונגען.

אַן אַרבייטער בעוועגונג איז שוין געווען אין די פּעראייניגטע שטאַאטען נאָך פּאַר׳ן בירגער־קריעג. אַרבייטער, וואָס האָבען פערלאָרען זייערע פּראָדוקציאָנס־מיטלען, האָבען זיך אָרגאַניזירט מיט׳ן צוועק אויסצוקעמפּפען אַ גרעסערען טייל פון זייער פּראָדוקט פאַר זיך. זיי האָבען געפאָדערט אַ פרייע שולע, דאָס אָבשאַפען פון געפענגנישׁשטראָף פאַר ניט בעצאָהלען חובות, אויך העכערען לוין און קירצערע שטונדען. זייער מיטעל אין קאַמפּף איז שוין מיט צעהנדליגער יאָהרען צוריק געווען דער סטרייק.

אָבער קיין איינע פון די ריין פּראָלעטאַרישע פּאָדערונגען האָט זיך ניט אַריינגע׳גנב׳עט אין די פּלאַטפּאָרמען פוןביידע גרויסע פּאָליטישע פּאַרטייען. דאָס זענען וויכטיגע, ערנסטע פּאָדערונגען, וואָס האָבען ווירקליך אָנגעריהרט טיעף די אינטערעסען פונ׳ם אַרבייטער. אינ׳ם

קאַמפּף פּאַר זיי, האָבען אַרבייטער געליטען הונגער, געגאַנגען אין געפענגנישען, מיליאָנען דאָלארס זענען אויסגעגעבן געוואָרען. פּאַר'ן אַכט־שעה'דיגען אַרבייטס־טאָג האָבען אַרבייטער געפיהרט ערביטערטע, היציגע קעמפען. זוכט אָבער ניט אין די פּלאַטפאָרמען פון די בורזשואַזע פּאַרטייען די ווערטער „מיר פאָדערען אַן אַכט־שעה'דיגען אַרבייטס־טאָג“, אומזיסט וועט זיין אייער זוכען.

דער קאָנגרעס האָט זעהר לייכט געקענט איינפיהרען אַ מינימום שכירות, אָננעהמען אַ נאַציאָנאַלען קינדער־אַרבייט געזעץ, אָבער קיינע פון די דאָזיגע פאָדערונגען האָבען די בורזשואַזע פּאַרטייען ניט סאַנקציאָנירט. און האָבען זיך אַרבייטער אַליין גענומען צום קאַמפּף פאר בעסערע לעבענס־בעדינגונגען, איז שטאָדט, שטאַאַט, און נאַציאָנאַלע רעגירונג אַרויסגעטרעטען מיט דער גאַנצער מאַכט איהרער, צו אונטערדריקען די אַרבייטער בעוועגונג. די פּאָליטישע פּאַרטייען, וואָס האָבען ניט אויפגעהערט צו פערטיידיגען העכערען טאַריף אָדער פרייען האַנדעל, גאָלד וואַלוטע אָדער פרייען זילבער אין די אינטערעסען פון די אָרימע, זענען געוואָרען אַ בויגיג געצייג אין די הענד פון זייערע בעלי־בתים, די קאַפּיטאַליסטען און האָבען מיט חשק איינגעשפּאַנט די פּאָליציי, מיליציע, אַרמיי, געריכט אין דעם וואָגען פון קאַפּיטאַליסטישע קלאַסענאינטערעסען. אין ברעכען סטרייקס איז אָנקעל סעם אַ מזיק. און האָבען די אַרבייטער דערגרייכט עפּעס פערבעסערונגען פון זייער לאַגע, איז ניט אַ דאַנק דער הילף פון דער רעגירונג, נור פערקעהרט, אין קאַמפּף מיט איהר ברוטאַלער אונטערדריקונגס־פּאָליטיק.

קענען מיר איצט שטאָלצירען מיט אונזערע העכערע לעבענס־בעדינגונגען, איז דער אַרבייטער־קלאַס פעהיג צו קעמפּפען פּאַר אַ העכערע ציוויליזאַציאָן, דאַרפען מיר דאַנקבאַר זיין ניט די קאַפּיטאַנען פון אונזער שטאַאַטס־

שיף, נור די פּיאָנערען פון דער טרייד־יוניאָן בעוועגונג, איינזאַם און פערוואָרפען זענען זייערע קברים; קיין מאָנומענט פון שטיין אָדער בראָנז דערצעהלט ניט דער וועלט וועגען זייער מוטיגען לעבען; אָבער דאָס גרינע גראָז דעקט צו הערצער וואָס האָבען געגליהט מיט ליעבע צום אַרבייטער־קלאַס. מאַרטירער פון אַרבייטער־קלאַס, איהר האָט געבראַכט גרעסערע אָפּפער פאַר פרייהייט און גלייכהייט, ווי די אַלע אָפיציעלע שטאַאטסמענער פון לאַנד. איהר האָט פערקערפּערט אין לעבען קריסטוס'עס לעהרע, ווי משה אין די אַלטע צייטען, האָט איהר אַרויסגעפיהרט די קינדער פון אַרבייט פון שקלאַפעריי אויפ'ן וועג צום געבענשטען לאַנד. ווי דער גרויסער אידישער פּראָפעט, האָט איהר ניט געזעהן מיט אייערע אייגענע אויגען דאָס הייליגע לאַנד. אייער לוין איז געוועזן הונגער, קעלט, תליה. עס וועט קומען דער טאָג און צוקונפטיגע דורות וועלען דערמאָנען אייער נאָמען מיט פרייד און שטאָלץ; נאָך וועלען גליקליכע קינדער פלאַנצען ראָזען אויף אייערע איינגעפאַלענע קברים. איהר האָט געטהון מעהר פאַר ציוויליזאַציאָן, ווי גלחים, שטאַאטסמענער און קריגס הערען. געלויבט זיי אייער נאָמען!

דאָס קלאַסענבעוואוסטזיין.

וואָס איז די צרה מיט'ן אַרבייטער, וואָס ער קעמפפט אין די רייהען פון אַ פרעמדען קלאַס, וואָס ער פערגיסט זיין בלוט פאַר זייטיגע, און אָפט, פיינדליכע אינטערעסען? דער אַרבייטער־קלאַס האָט נאָך ניט קיין קלאָרעס קלאַסענבעוואוסטזיין. לויט'ן אויסזעהן זענען מיר אַרבייטער, אויפ'ן גאַס דערקענט מען אונז אַלס אַרבייטער, אָבער מיט'ן קאָפּ זענען מיר שטייערצאָהלער, קאַפּיטאַליסטען, שקלאַפענהעררען. די אַרבייטער האָבען אידעען, וואָס זענען געגען זייערע קלאַסען אינטערעסען. זיי פערשטעהען ניט, אַז זיי זענען אַ בעזונדערער קלאַס מיט אייגענע קלאַסענאינ־

טערעסען. מיר, אַרבייטער, גיבען דעם לאַנד סאָלדאַטען, מיר גיבען די מאַיאָריטעט שטימען, אָבער מיר זענען אַ שפּיעלצייג אין די הענד פון די הערשענדע קלאַסען. יעדער קלאַס האָט קלאַסענבעוואוסטזיין, נור ניט מיר. און דאָך האָבען מיר קלאַסענאינטערעסען, וואָס זענען ענטגעגען געזעצט צו די אינטערעסען פון אַנדערע קלאַסען. מיר דאַרפען זיי פערטיידיגען, פאַר זיי קעמפּפען.

אין אונזערע טרייד־יוניאָן לאָקאַלען, איז פאַראַן אין טהיר אַ קליין לעבעל. ווער עס קומט אַריין מוז פריהער זאָגען דעם פּאַראָל, מיר האָבען אַ געוויסען צערעמאָניאַל. דאָס אַלץ טהוען מיר, כדי צו פערהיטען, אַז די קאַפּיטאַליסטען און זייערע מענשען זאָלען ניט קענען זיין אויף אונזערע טרייד־יוניאָן מיטינגען. מיר זענען גענוג קלאַסענבעוואוסט עקאָנאָמיש, אָבער דאַרף מען שיקען אַ דעפּוטאַט אין קאָנגרעס אָדער שטאַאטס־לעגיסלאַטור, זענען מיר נישטאָ אין דער היים, שטימען מיר צוזאַמען מיט אונזערע פיינד, און קלייבען אָפט אויס מענשען, וואָס וואָלטען קיינמאָל ניט געקענט זיין ביי אונז אויף אַ יוניאָן־מיטינג.

די וויכטיגסטע סטראַטעגישע פּאָזיציאָן אין יעדער קלאַסען־מלחמה איז די רעגירונג. קיינע וויכטיגע ענדערונגען אינ׳ם לעבען פון די אַרבייטער זענען מעגליך, כל זמן די רעגירונג איז ביי׳ם שונא אין די הענד. די עקאָנאָמישע מלחמה מוז איבערגעטראָגען ווערען אויפ׳ן פּאָליטישען פעלד. דער פּאָליטישער קאַמפּף איז ניט וועניגער וויכטיג פונ׳ם עקאָנאָמישען.

מיר מוזען פערשטאַרקען אונזערע עקאָנאָמישע אָרגאַניזאַציאָנען. מיר מוזען ברעכען די צאַמען, וואָס טיילען אָב די פערשידענע עלעמענטען פון אַרבייטער־קלאַס. מיר מוזען פעראייניגען דעם גאַנצען אַרבייטער־קלאַס און ניט דערלאָזען, אַז אינטערעסען פון איינציגע גרופּען, פּראָפּע־

סיאָנען, קליקען זאָלען שטעהן אין וועג דעם גאַנצען אַרבייטער־קלאַס. „איינער פאַר אַלע, און אַלע פאַר יעדען“ דאַרף זיין מעהר ווי אַ לאָזונג, דאָס דאַרף ווערען אַ ווירקליכקייט. מיר מוזען ענטוויקלען דאָס בעוואוסטזיין פונ'ם אַרבייטער־קלאַס. אַגיטאַציאָן, אָרגאַניזאַציאָן, קלאַסענבעוואוסטזיין — דאָס זענען די פיער־זיילען, וואָס וועלען פיהרען דעם אַרבייטער־קלאַס אין דאָס געבענשטע לאַנד פון דער צוקונפט.

די פרייהייט פונ'ם אַרבייטער־קלאַס וועט זיין אַ רעזולטאַט פון זיין גייסטיגער בעפרייאונג פון די קאַפיטאַליסטישע ווירקונגען. דער קלאַסענבעוואוסטער אַרבייטער וועט פערשטעהן, אַז עס קען ניט זיין קיין גלייכהייט, אָהן גלייכהייט פון לעבענס־בעדינגונגען; אַז פרייהייט אָהן רעכט אויף אַרבייט איז אַ נאַרישע מליצה; אַז גערעכטיגקייט איז אַ ליגען אַזוי לאַנג, ווי דער אַרבייטער־קלאַס קריגט ניט דעם פולען פראָדוקט פון זיין אַרבייט; אַז די בעפרייאונג פונ'ם אַרבייטער־קלאַס איז פערבונדען מיט דער סאָציאַליזירונג פון אַלע פראָדוקציאָנס־מיטלען און דער אָרגאַניזאַציאָן פונ'ם עקאָנאָמישען לעבענס־פראָצעס פון אַ בענייטען שטאַאַט, וואָס וועט ניט זיין אַ געצייג פון פריוואַט־אייגענטום, נור אַ היטער און דיענער פון דער בעפרייטער געזעלשאַפט.

קלאַסענקאַמפף איז דער וועג, אָבער דאָס ציעל איז אָבשאַפונג פון אַלע קלאַסען און קלאַסען־מלחמות. אויף די חורבות פון דער איצטיגער אינדוסטריעלער מאָנאַרכיע וועט אויפהויבען איהר זון־בעשיינטען קאָפ די אינדוסטריעלע דעמאָקראַטיע פון דער צוקונפט, די סאָציאַליסטישע רעפובליק.

WORKERS COOPERATIVE COLONY
2700 Bronx Park East